ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

*Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (2000-2006)*
**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ"**

ebusiness forum

# «ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ: ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ»

## Ομάδα Εργασίας 5


**Συντονιστική Επιτροπή**

Κουρκουμπέτης Κώστας (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών)
Μπούμπουκας Ευάγγελος (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης)

**Rapporteur**

Σαμιώτης Κώστας (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Αθήνα, Ιούλιος 2001

# ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

**1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ..... 3**

**2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ..... 6**

2.1 ΨΗΦΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ..... 6
2.2 ΨΗΦΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ..... 7
2.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ..... 7

**3 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ..... 10**

3.1 ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ..... 10
*3.1.1 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ..... 10*
3.1.1.1 Πρόγραμμα SBIR ..... 15
*3.1.2 Κράτη-Μέλη Ευρωπαϊκής Ένωσης ..... 16*
3.1.2.1 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Ένωσης ..... 16
3.1.2.1.1 Προώθηση της καινοτομίας και ενθάρρυνση των ΜΜΕ ..... 16
3.1.2.1.2 TEN – Telecom ..... 17
3.1.2.2 Πορτογαλία ..... 18
3.1.2.2.1 Ινστιτούτο ΙΑΡΜΕΙ ..... 18
3.1.2.2.2 Ψηφιακές Πόλεις ..... 20
3.1.2.3 Φινλανδία ..... 21
3.1.2.3.1 TEKES ..... 22
*3.1.3 Κράτη-Μέλη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης ..... 24*
3.1.3.1 Ισραήλ ..... 24
3.1.3.1.1 YOZMA Group ..... 24
3.2 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ ..... 26
*3.2.1 Δημιουργία ευνοϊκού διοικητικού περιβάλλοντος ..... 27*
*3.2.2 Διευκόλυνση της πρόσβασης στο κεφάλαιο ..... 28*
3.2.2.1 Εγγυοδοτικός Φορέας ..... 28
3.2.2.2 ΚΕΣΥΤ - Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Υψηλής Τεχνολογίας ..... 28
3.2.2.3 ΤΑΝΕΟ - Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας ..... 29
3.2.2.4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη για την Κοινωνία της Πληροφορίας ..... 31
*3.2.3 "Περίθαλψη" καινοτομικής επιχειρηματικότητας: Θερμοκοιτίδες και επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα και ερευνητικά κέντρα ..... 32*
*3.2.4 Προώθηση επιχειρηματικότητας: Νεανική επιχειρηματικότητα, Γυναικεία επιχειρηματικότητα, επιχειρηματικότητα για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, επιχειρηματικότητα στην Ψηφιακή Οικονομία. ..... 34*
*3.2.5 Άλλες δράσεις από το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα» ..... 35*
3.2.5.1 Πρόγραμμα *ΠΡΑΞΕ* ..... 35
3.2.5.2 Πρόγραμμα *EUREKA* ..... 36
3.2.5.3 Πρόγραμμα *ΕΛΕΥΘΩ* ..... 38
3.2.5.4 ΠΑΒΕΤ ..... 40
3.2.5.5 ΠΕΠΕΡ ..... 41

**4 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5 ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ..... 43**

4.1 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ..... 43
4.2 Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ..... 45
4.3 ΜΟΝΤΕΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ 45
4.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 46

**5 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ..... 49**

5.1 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ..... 49
5.2 ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ..... 49
5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ..... 50
5.4 ΚΙΝΗΤΡΑ ..... 51
5.5 ΝΕΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ..... 52

**6 ΕΠΙΛΟΓΟΣ ..... 54**

**7 ΑΝΑΦΟΡΕΣ ..... 55**

*Εισαγωγή*

Η συγκυρία του κοινωνικο-οικονομικού φαινομένου που ονομάζεται 'ψηφιακή οικονομία' επέφερε ραγδαίες αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης των επιχειρήσεων και δημιούργησε ένα νέο όραμα, αυτό του *ηλεκτρονικού επιχειρείν*. Οι νέες τεχνολογίες τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής αποτελούν πλέον τα μέσα για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να περάσουν στη νέα εποχή και να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Η ψηφιακή οικονομία προσφέρει νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες για καινοτομία τόσο στις παραδοσιακές αγορές όσο και σε αυτές που δημιουργούνται στον παγκόσμιο δικτυακό ιστό.

Στα πλαίσια των νέων εξελίξεων και προκειμένου να αντιμετωπισθούν με αποτελεσματικό τρόπο οι σύγχρονες προκλήσεις, δημιουργήθηκε η πρωτοβουλία του eBusiness Forum με σκοπό τη μελέτη των επιπτώσεων της νέας οικονομίας στην επιχειρηματικότητα αλλά και την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Το eBusiness Forum αποτελεί μια πρωτοβουλία του Υπουργείου Ανάπτυξης για την ανταλλαγή απόψεων γύρω από τα θέματα και τις προκλήσεις που προκύπτουν από την ψηφιακή οικονομία. Το eBusiness Forum είναι χωρισμένο σε 5 ομάδες εργασίας, κάθε μια από τις οποίες μελετάει επιμέρους θέματα, που σχετίζονται με την νέα οικονομία και την ελληνική πραγματικότητα:

1. Ηλεκτρονικό Επιχειρείν και Πολίτης – Καταναλωτής
2. Επιχειρηματική Δικτύωση και Ηλεκτρονικό Εμπόριο
3. Η υποδομή για την ηλεκτρονική επιχείρηση και τις ηλεκτρονικές αγορές
4. Εκπαίδευση – κατάρτιση: Οι ανάγκες της Κοινωνίας της Πληροφορίας και της ηλεκτρονικής επιχείρησης
5. Καινοτομία στη Ψηφιακή Εποχή: Νέες Επιχειρήσεις

Το Υπουργείο Ανάπτυξης προσφέρει ένα "ουδέτερο γήπεδο", στο οποίο φορείς από τον επιχειρηματικό αλλά και πολιτειακό κόσμο της χώρας έχουν την ευκαιρία να ακούσουν αλλά και να εκφράσουν απόψεις για τα προβλήματα και τις νέες συνθήκες που δημιουργούνται για την χώρα μας στα πλαίσια της νέας οικονομίας. Πρόκειται για ένα forum συνεργασίας επιχειρηματιών, ακαδημαϊκών και στελεχών των Κοινοτικών και Επαγγελματικών φορέων της πολιτείας, η λειτουργία του οποίου θα συνεισφέρει στα εξής θέματα:

- Στην εκπόνηση δράσεων ενίσχυσης των επιχειρήσεων με σκοπό την ένταξή τους στη νέα ψηφιακή οικονομία και την υιοθέτηση πρακτικών του "ηλεκτρονικού επιχειρείν"
- Στη δημιουργία ευνοϊκού για τις επιχειρήσεις "ηλεκτρονικού" περιβάλλοντος
- Στην προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών των επιχειρήσεων με το Δημόσιο και ειδικότερα με το Υπουργείο Ανάπτυξης
- Στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης στους τομείς των επιχειρήσεων έντασης τεχνολογίας και στις δραστηριότητες της Κοινωνίας της Πληροφορίας
- Στην ανάπτυξη σύγχρονων χρηματοδοτικών μηχανισμών και θεσμών που θα συμβάλλουν στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων έντασης υψηλής τεχνολογίας
- Στην θεσμοθέτηση δεικτών μέτρησης και μεθόδων αξιολόγησης των παραπάνω ενεργειών καθώς και διάδοσης των καλών πρακτικών (best practices)

Η ομάδα εργασίας 5 έχει σαν θέμα την "Καινοτομία στη Ψηφιακή Εποχή: Νέες Επιχειρήσεις", και έχει σκοπό να ασχοληθεί με την αποτύπωση και ανάλυση των προϋποθέσεων εκείνων που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν την ανάπτυξη δραστηριοτήτων της "νέας οικονομίας" στην Ελλάδα, ενισχύοντας παράλληλα την δημιουργία νέων επιχειρήσεων,

κλάδων και δραστηριοτήτων που βασίζονται στις εφαρμογές τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής.

Η καινοτομία, εννοώντας κάθε ενέργεια που μπορεί να συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό μιας επιχείρησης και την επιβίωση της στην ψηφιακή εποχή αλλά και ιδέες για νέες επιχειρήσεις, καθώς και η ενίσχυση των τρόπων ανάδειξής της μέσω νέων επιχειρηματικών προτάσεων, αποτέλεσαν τα σημαντικότερα θέματα των εργασιών της ομάδας 5. Για την μελέτη αυτών των θεμάτων, η ομάδα εργασίας 5 δημιούργησε ένα κρίσιμο πυρήνα από ανθρώπους με εμπειρία τόσο στην ενίσχυση και προώθηση της καινοτομίας όσο και στην ανάπτυξη της, προκειμένου να αντλήσει πληροφορίες αναφορικά με το υπάρχον πολιτικό, θεσμικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, να διαπιστώσει τις State-of-the-Art πρωτοβουλίες σε παγκόσμιο επίπεδο, και να καταγράψει επιτυχημένες αλλά και αποτυχημένες προσπάθειες μεταφοράς μιας καινοτομικής ιδέας σε μια νέα επιχειρηματική δραστηριότητα. Στόχος της ομάδας εργασίας 5 ήταν να καλύψει τα παρακάτω θέματα:

- Την καταγραφή των εθνικών αλλά και των διεθνών πρακτικών, σε επίπεδο πολιτικής, για την ενίσχυση της καινοτομίας και την επιχειρηματική της αξιοποίηση
- Την καταγραφή εμπειριών από επιχειρήσεις που στον παρελθόν χρειάστηκε να περάσουν από τη διαδικασία μετατροπής της καινοτομίας τους σε επιχειρηματική δραστηριότητα
- Την καταγραφή των απόψεων και πρακτικών των χρηματοδοτικών φορέων που λειτουργούν στην Ελλάδα
- Τη διαμόρφωση συγκεκριμένων προτάσεων, τόσο σε πολιτικό, θεσμικό όσο και σε επιχειρηματικό επίπεδο, ώστε να διευκολυνθεί η δημιουργία, η επιβίωση, και η ανάπτυξη των επιχειρήσεων της νέας οικονομίας

Το θέμα της μεταφοράς μιας καινοτομίας σε επιχειρηματική πρόταση έχει δύο βασικές συνιστώσες οι οποίες κρίνεται σκόπιμο να διερευνηθούν. Η μία από αυτές είναι το θεσμικό περιβάλλον που επικρατεί αυτή την στιγμή και σχετίζεται με τη διαδικασία σύστασης μιας νέας επιχείρησης. Στην Ελλάδα, ο χρόνος σύστασης μιας εταιρείας σε σχέση με τη γραφειοκρατία που τη συνοδεύει αποτελούν τα βασικότερα προβλήματα στη διαδικασίας έναρξης μιας νέας επιχείρησης. Η δεύτερη συνιστώσα είναι οι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί που απαιτούνται, προκειμένου μια καινοτομία να μεταφερθεί με επιτυχία σε ένα επιχειρηματικό περιβάλλον. Είναι γεγονός, ότι οι περισσότερες καινοτομικές ιδέες προέρχονται από νέα άτομα, τα οποία δεν γνωρίζουν τις επιχειρηματικές πρακτικές αλλά κυρίως δεν διαθέτουν την υλική υποδομή για την ανάπτυξη της ιδέας τους. Οι χρηματοδοτικοί φορείς έχουν την ευθύνη να βοηθήσουν στην πραγματοποίηση μιας καινοτομικής ιδέας και στην εμπορική της αξιοποίηση, προσφέροντας τόσο τα υλικά μέσα που απαιτούνται όσο και την καθοδήγηση για τη σύσταση της επιχείρησης, καθώς και την εξασφάλιση της βιωσιμότητας της. Τα θέματα αυτά, καθώς και άλλα που προέκυψαν στην πορεία των εργασιών της ομάδας, θα παρουσιαστούν αναλυτικά παρακάτω.

Τα μέλη της ομάδας εργασίας 5 προέρχονταν από τον επιχειρηματικό, τον ερευνητικό και τον πολιτειακό χώρο, με εμπειρία σε θέματα καινοτομίας, κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital), και επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα. Η δομή του παραδοτέου έχει ως εξής:

- **Ενότητα 1η:** Ανάλυση των όρων της ψηφιακής οικονομίας και της επιχειρηματικότητας.
- **Ενότητα 2η:** Καταγραφή της διεθνούς εμπειρίας στα θέματα της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και σχολιασμός των ελληνικών πρωτοβουλιών.
- **Ενότητα 3η:** Αποτύπωση προτάσεων για την βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας.

Ο τρόπος με τον οποίο η ομάδα προσέγγισε το θέμα ήταν η καταγραφή εμπειριών, που προέρχονται από νέες επιχειρήσεις της νέας οικονομίας και από πρωτοβουλίες πολιτειακών και ιδιωτικών φορέων για την ενίσχυση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Για τους σκοπούς αυτούς, είχαν προσκληθεί για να καταθέσουν τις απόψεις τους, ως μέλη της ομάδας εργασίας 5, πρόσωπα από νέο-σύστατες επιχειρήσεις, από ιδιωτικά και κρατικά κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, καθώς και από τον πολιτειακό χώρο.

Η μελέτη αυτή βασίστηκε στη συζήτηση που διεξήχθη στα πλαίσια του eBusiness Forum από την Ομάδα Εργασίας 5. Το πληροφοριακό υλικό στο οποίο βασίστηκε η μελέτη βρίσκεται στην ιστοσελίδα του eBusiness Forum, και στις αναφορές στο τέλος της μελέτης αυτής.

Τέλος, ως Ομάδα Εργασίας, ευχαριστούμε το Ερευνητικό Κέντρο Ηλεκτρονικού Επιχειρείν ELTRUN και τον ερευνητή Σπύρο Μπορώτη, μεταπτυχιακό Φοιτητή του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της ομάδας ELTRUN, για τη συμβολή του στη συγγραφή και την επιμέλεια αυτής της μελέτης.

*Θεωρητικό Υπόβαθρο*

## *1.1 Ψηφιακή Οικονομία*

Ο όρος «Ψηφιακή Οικονομία» εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο βιβλίο *The Digital Economy* (1996), του Don Tapscott. Ο Tapscott διερεύνησε το ρόλο των Πληροφοριακών Συστημάτων στις επιχειρηματικές διαδικασίες, και συγκεκριμένα τους τρόπους με τους οποίους το διαδίκτυο συμβάλλει στην ανάπτυξη του Ηλεκτρονικού Εμπορίου. Στην πρώτη αυτή προσέγγιση, δεν καλύπτεται η έννοια της ψηφιακής οικονομίας ως ένα ξεχωριστό αντικείμενο από τη νέα οικονομία.

Μια πρόσφατη αναφορά του Αμερικάνικου Υπουργείου Εμπορίου με τίτλο *The Emerging Digital Economy*, περιγράφει την ψηφιακή οικονομία με βάση τις βιομηχανίες και τις εναλλακτικές μορφές των πληροφοριακών συστημάτων που συμβάλλουν στη λειτουργία των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων των εταιριών, και πιθανολογείται πως θα αποτελέσουν σημαντικές πηγές οικονομικής ανάπτυξης την προσεχή δεκαετία. Στις δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνονται ολόκληρη η βιομηχανία των πληροφοριακών συστημάτων, το ηλεκτρονικό εμπόριο ανάμεσα στις επιχειρήσεις (B2B) και η ψηφιακή μεταφορά προϊόντων και υπηρεσιών. Δίνεται δε ιδιαίτερο βάρος στη διασυνδεσιμότητα μέσω διαδικτύου, και παραβλέπονται τα διεπιχειρησιακά δίκτυα.

Μια δεύτερη προσέγγιση συνδέει τη ψηφιακή οικονομία με την οικονομία της πληροφορικής. Συνοπτικά, η ψηφιακή οικονομία περιλαμβάνει τα αγαθά και τις υπηρεσίες των οποίων η ανάπτυξη, η παραγωγή, η πώληση και η τροφοδότηση βασίζεται στις ψηφιακές τεχνολογίες. Σε αντίθεση, η οικονομία της πληροφορικής περιλαμβάνει ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι, η ψηφιακή οικονομία περιλαμβάνει κάποιες μορφές παραγωγής που αποκλείονται από την οικονομία της πληροφορικής, όπως τη βιομηχανική παραγωγή με βάση υπολογιστικά συστήματα, ενώ η οικονομία της πληροφορικής περιλαμβάνει αρκετές υπηρεσίες που ανήκουν μερικά στην ψηφιακή οικονομία όπως, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όλες οι νομικές υπηρεσίες, όλες οι μορφές διασκέδασης, κ.λπ. Γενικά, διακρίνουμε τις εξής κατηγορίες αγαθών ψηφιακής οικονομίας:

1. *Αμιγώς ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες*: Αγαθά και υπηρεσίες που μεταφέρονται ψηφιακά, στο σύνολό τους ή τμήματα αυτών. Για παράδειγμα, στην κατηγορία αυτή ανήκουν η διατραπεζική μεταφορά κεφαλαίων, η on-line παροχή πληροφοριών, τα ηλεκτρονικά περιοδικά, το λογισμικό και η μουσική. Στην κατηγορία αυτή μπορούμε επίσης να συμπεριλάβουμε και την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών από απόσταση.

2. *Μεικτά (mixed) ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες*: Στην κατηγορία αυτή ανήκουν η λιανική πώληση υλικών αγαθών μέσω διαδικτύου, όπως μουσική, βιβλία, λουλούδια, ευαίσθητα προϊόντα, καθώς και υπηρεσίες προσφερόμενες από ταξιδιωτικά γραφεία. Οι συναλλαγές αυτές εκτελούνται συνήθως σε *electronic marketplaces*, με τη χρήση δημοπρασιών. Κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας είναι η πληρότητα στην πληροφόρηση για το προϊόν, η αποτελεσματική διαφήμιση, η ασφάλεια στις συναλλαγές, η ταχύτητα στα συστήματα διανομής και η υψηλή ποιότητα στις υπηρεσίες διανομής των προϊόντων.

3. *Παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών βασισμένων στη Τεχνολογία Πληροφορικής:* Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται προϊόντα και υπηρεσίες που βασίζουν την παραγωγή τους στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Για παράδειγμα έχουμε τις λογιστικές υπηρεσίες, τις έρευνες αγοράς που παρουσιάζουν ευαισθησία στα δεδομένα, πολύπλοκα μηχανολογικά σχέδια, κ.λπ.

4. *Οι τομείς της βιομηχανίας πληροφορικής και επικοινωνιών που υποστηρίζουν τις παραπάνω κατηγορίες:* Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται ένα μεγάλο τμήμα των υπολογιστικών δικτύων και της βιομηχανίας των τηλεπικοινωνιών, η παραγωγή προσωπικών υπολογιστών και ορισμένες συμβουλευτικές επιχειρήσεις. [1]

## *1.2 Ψηφιακή Οικονομία και Ηλεκτρονικό Εμπόριο*

Ένας από τους βασικότερους παράγοντες της ψηφιακής οικονομίας είναι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο το οποίο συνεισφέρει σε μεγάλο βαθμό στη διάδοση της Νέας Οικονομίας. Παράλληλα, αντιμετωπίζει εμπόδια που καθυστερούν την ανάπτυξή του, τα οποία κατά κανόνα είναι τεχνικής φύσης, όπως για παράδειγμα η ασφάλεια στις συναλλαγές, το νομικό πλαίσιο ή ακόμα και ο φόβος των ανθρώπων απέναντι στο καινούργιο και καινοτομικό. Τα προβλήματα αυτά προσβάλλουν και την επιτυχημένη έκφραση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, τα μοντέλα Business–To–Business.

Σε μια γενικότερη προσέγγιση, το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν στοχεύει μόνο στη διανομή αγαθών και υπηρεσιών, αλλά βασίζεται και στο "e-exchange", δηλαδή στις δυνατότητες που προσφέρονται από τα ηλεκτρονικά δίκτυα για νέες μορφές συναλλαγών και επικοινωνίας ανάμεσα στις επιχειρήσεις, μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών ή μεταξύ των καταναλωτών. Η μεγάλη πρόκληση του εμπορίου είναι να δημιουργήσει αξία από νέες μορφές συναλλαγών. Το γεγονός αυτό προϋποθέτει την απόκτηση εξειδικευμένων υποδομών και μείωση του κόστους. Πιθανές λύσεις είναι η βελτιστοποίηση των λεωφόρων των πληροφοριών, η αναδιοργάνωση των αγορών και η διανομή της εργασίας σε εξωτερικούς συνεργάτες.

Στην ανάπτυξη και διάδοση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου έχει συμβάλει η εμφάνιση νέων ρόλων. Ενδιάμεσοι που συνδέουν προμηθευτές και πελάτες, electronic marketplaces που χρησιμοποιούν μοντέλα δημοπρασιών, έξυπνοι πράκτορες (intelligent agents) και ειδικές προσφορές στα προϊόντα (trial and shareware versions). [6]

## *1.3 Επιχειρηματικότητα*

Η ανάπτυξη επιχειρηματικότητας αποτελεί ένα από τα βασικά κλειδιά ανάπτυξης της οικονομίας, μείωσης της ανεργίας και κατανομής του πλούτου σε μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Το διαδίκτυο έχει δημιουργήσει πολλές ευκαιρίες για ανάπτυξη επιχειρηματικότητας. Το ηλεκτρονικό εμπόριο, το ηλεκτρονικό επιχειρείν και η ψηφιακή οικονομία παρέχουν ένα πεδίο δράσης όπου πολλές καινοτομικές ιδέες μπορούν να γίνουν πραγματικότητα, εάν ασφαλώς βρεθούν και τα κατάλληλα κεφάλαια που θα τις υποστηρίξουν, ώστε να μην καταρρεύσουν πριν ακόμα ξεκινήσουν, από τη στιγμή που η έννοια της καινοτομίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια του υψηλού επενδυτικού κινδύνου. Η απόσβεση των επενδύσεων αυτών μπορεί να γίνει μέσα σε λίγους μήνες, αντίθετα με τους υπόλοιπους τομείς ανάπτυξης επιχειρηματικότητας, που προσεγγίζουν κατά μέσον όρο τα 2 – 5 χρόνια. Προκύπτει λοιπόν το ερώτημα για το πώς θα επιδοτηθούν οι νέες αυτές επιχειρηματικές ιδέες ώστε να προωθηθούν στην αγορά και να αναπτυχθούν, δίχως να κινδυνεύσει άμεσα η κερδοφορία και η επιβίωσή τους.

Μια φράση που πρέπει να χαρακτηρίζει έναν επιχειρηματία είναι:

*To those who dare to dream the dreams,*
*and then are foolish enough*
*to try to make those dreams come true*

Τα όνειρα όμως προσγειώνονται απότομα στην πραγματικότητα, αν δεν προσεχθούν τα παρακάτω:

*Be smart enough,*
*don' t repeat old mistakes,*
*just make new ones*

Όταν ξεκινά ο νέος επιχειρηματίας να δημιουργήσει μια επιχείρηση, δεν έχει ιδέα για το τι τον περιμένει. Όπως λέει και ο Vinod Khosla (ιδρυτής της Sun Microsystems): "Όταν ξεκινήσαμε τη Sun, δεν είχαμε ιδέα για τις δυσκολίες που πρόκειται να αντιμετωπίσουμε στην ανάπτυξη μιας εταιρίας κατασκευής υπολογιστών. Ίσως να μην την είχαμε ξεκινήσει αν γνωρίζαμε τι πρόκειται να ακολουθήσει. Τότε όμως, ήμασταν είκοσι ετών και δεν είχαμε ιδέα για τις προκλήσεις που θα έπρεπε να αντιμετωπίσουμε. Απλά προχωρήσαμε, αντιμετωπίζοντας καθημερινά, νέα, άγνωστα και μεγαλύτερα εμπόδια. Το πρόβλημα που υπάρχει σήμερα, συγκριτικά με τότε", συμπληρώνει ο Khosla, "είναι ότι όλα πλέον κυλούν πιο γρήγορα, άρα οι πιθανότητες εκτέλεσης σφαλμάτων είναι αυξημένες. Ο ανταγωνισμός έχει γίνει πιο σκληρός, και οι επιχειρήσεις πλέον είναι ιδιαίτερα προσεκτικές και παρατηρητικές, προκειμένου να αντιμετωπίσουν έγκαιρα τα νεοεμφανιζόμενα start – ups."

Η επιτυχία μιας νέας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας κρίνεται άμεσα από το χρόνο που θα χρειαστεί για να εισέλθει στην αγορά. Για το λόγο αυτό, οι χρηματοδοτήσεις/επιδοτήσεις πρέπει να εγκρίνονται και να αποδίδονται σύντομα, δίχως να καθυστερούν χρονικά στα πλοκάμια της γραφειοκρατίας. Οι δε νέοι επιχειρηματίες, πρέπει να μην καθυστερούν σχεδιάζοντας λεπτομερή business plans, αφού αυτά πρέπει να διακρίνονται από την έννοια της προσαρμογής και ταχύτατης αντίδρασης στα δεδομένα που προκύπτουν. Σχεδιασμός και έρευνες αγοράς ενός ή δύο ετών μπορούν να αποβούν μοιραίες για την υλοποίηση της ιδέας. Απαιτείται μόνο η χάραξη της στρατηγικής, το ξεκίνημα και οι συνεχείς προσαρμογές. Προσοχή όμως: Ένα καινοτομικό start – up είναι τόσο δυνατό όσο και το πιο αδύνατο σημείο του. Άρα, πρέπει να γίνεται διεξοδική αξιολόγηση της καινοτομικής ιδέας του νέου και ταλαντούχου επίδοξου επιχειρηματία, προκειμένου να προλάβουμε ανάλογα φαινόμενα με την πτώση των περίφημων «dot com» εταιριών.

Ένας ήδη επιτυχημένος επιχειρηματίας που θέλει να επενδύσει σε μια καινοτομική ιδέα, είναι χρήσιμο να ακολουθήσει τα εξής βήματα:

1. Να ανακαλύψει τις νέες ιδέες, ερχόμενος σε επαφή με τους κατάλληλους ανθρώπους.
2. Να αφιερώσει αρκετό χρόνο επισκεπτόμενος νεοσύστατες επιχειρήσεις, προκειμένου να πληροφορηθεί για τις νέες και ενδιαφέρουσες τεχνολογίες.
3. Να συζητήσει με τους ειδικούς αυτά που άκουσε, να παρακολουθήσει τα κατάλληλα σεμινάρια / συνέδρια και να μελετήσει προκειμένου να αποκτήσει το κατάλληλο θεωρητικό υπόβαθρο.
4. Να συζητήσει τις ιδέες με τους συνεργάτες – συμβούλους του, και να διερευνήσει αν υπάρχει διαθέσιμο ή μπορεί να βρει το απαιτούμενο κεφάλαιο και τους κατάλληλους ανθρώπινους πόρους.
5. Να εντοπίσει το τμήμα της αγοράς στο οποίο απευθύνεται το νέο προϊόν, και αν η αγορά είναι έτοιμη να το δεχθεί, να προχωρήσει στην υλοποίηση της ιδέας επενδύοντας σε αυτή.

Τα γεγονότα αυτά έχουν οδηγήσει τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών σε επενδύσεις στον εν λόγω τομέα. Ο Khosla εκτιμά ότι κατά το τέταρτο τρίμηνο του 1999 επενδύθηκαν στην Αμερική πάνω από $14 δις. από τις εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών στον τομέα των επιχειρηματικών καινοτομιών.

Ένας άλλος τομέας που πρέπει να δοθεί έμφαση από τους επιχειρηματίες είναι η διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων που παράγουν. Για το σκοπό αυτό, καλό είναι να ακολουθήσουν τα παρακάτω βήματα:

1. *Να εντοπίσουν τους τομείς που επηρεάζουν άμεσα την αμφίδρομη επικοινωνία με τον πελάτη*. Αν για παράδειγμα ένας από τους τομείς είναι η διαφήμιση, κάθε τμήμα των διαδικασιών της πρέπει να αναλυθεί σε επιμέρους βήματα, ώστε να βρεθούν τα σημεία που οδηγούν σε προβληματικές καταστάσεις, και να διορθωθούν κατά το δυνατόν.
2. *Συλλογή και καταγραφή των εμφανιζόμενων παραπόνων και προβλημάτων*. Τα αποτελέσματα πρέπει να κατατάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες και υποκατηγορίες των βημάτων των διαδικασιών. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα, πρέπει να γίνεται ανάλυση των δεδομένων που έχουν συλλεχθεί, και να εντοπίζονται οι εστίες των προβλημάτων.
3. *Εντοπισμός των αιτιών των προβλημάτων και διατύπωση προτάσεων με στόχο την επίλυσή τους*. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω συζητήσεων και αναλύσεων μεταξύ όλων των άμεσα εμπλεκομένων.
4. *Υλοποίηση των στόχων που συμφωνήθηκαν στο προηγούμενο βήμα*. Το αποτέλεσμα θα είναι η μείωση των αιτιών των προβλημάτων σε κάθε βήμα των διαδικασιών.

Η παραπάνω διαδικασία χαρακτηρίζεται ως επαναλαμβανόμενη, αφού το περιβάλλον λειτουργίας της επιχείρησης είναι δυναμικό, εξαιτίας του ανταγωνισμού, των μεταβλητών οικονομικών παραγόντων και της ραγδαίας ανάπτυξης της τεχνολογίας. [3]

*Αποτύπωση Υφιστάμενης Κατάστασης*

## *1.4 Στήριξη Καινοτομίας στη Ψηφιακή Εποχή: Διεθνής Κατάσταση*

Στα πλαίσια της μελέτης αποφασίστηκε να διερευνηθούν δράσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, συγκεκριμένα Ευρωπαϊκά κράτη που θεωρούνται προηγμένα σε σύγκριση με την Ελλάδα, καθώς και χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, που και αυτές δίνουν το στίγμα το πρωτοπορίας στον τομέα της Ψηφιακής Οικονομίας, σε παγκόσμιο επίπεδο.

Κατά γενική ομολογία, οι περισσότερες αναπτυσσόμενες και αναπτυγμένες χώρες, έχουν πλέον αντιληφθεί τη σημασία της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας στη Νέα Ψηφιακή Οικονομία. Η τόνωση της νεανικής και της ψηφιακής επιχειρηματικότητας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη καινοτομίας, δίνει την ευκαιρία σε μια χώρα να αναπτύξει κάποιες δραστηριότητες που μπορούν να την φέρουν μπροστά από τους ανταγωνιστές της, με συνέπεια την αναβάθμιση της οικονομικής της θέσης στο παγκόσμιο στερέωμα. Το γεγονός αυτό, συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας, στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, και στην παροχή ευκαιριών σε νέους ανθρώπους να ανταγωνιστούν με περισσότερες πιθανότητες τους ήδη επιτυχημένους επαγγελματίες του χώρου.

Για να γίνουν πραγματικότητα αυτές οι προτάσεις, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να βρεθούν οι κατάλληλοι πόροι. Οι οικονομικοί πόροι μπορούν να προέλθουν:

- Από Δημόσιες Επιδοτήσεις
- Από Δημόσιες Χρηματοδοτήσεις
- Από Δημόσιες Εταιρίες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Public Venture Capitals)
- Από Ιδιωτικές Χρηματοδοτήσεις (Private Equities)
- Από Ιδιωτικές Εταιρίες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Private Venture Capitals)
- Με δανεισμό

Οι ανθρώπινοι πόροι βρίσκονται με την παροχή των κατάλληλων κινήτρων (οικονομικών, συνθηκών εργασίας, κ.λ.π.) και με τη βοήθεια της συνεχούς εκπαίδευσης.

### 1.4.1 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Η πολιτική που ακολουθείται από τις περισσότερες αναπτυσσόμενες και αναπτυγμένες χώρες για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στοχεύει στη χρηματοδότηση για ανάπτυξη καινοτομικών ιδεών και εφαρμογών στο περιβάλλον της Νέας Ψηφιακής Οικονομίας.

Είναι κοινός τόπος όλων πλέον ότι η βιομηχανία των εταιριών επιχειρηματικών συμμετοχών και των private equity διεθνώς, πλήττεται σημαντικά από την ταχεία ύφεση του κλίματος εμπιστοσύνης των επενδυτών προς τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στις αγορές. Λέγεται ότι στις ΗΠΑ το πρώτο τρίμηνο του 2001, υποδιπλασιάστηκαν τα ποσά επενδύσεων των εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.

| Quarter | No. Of Companies | Average Inv. ($M) | Sum Inv. ($M) |
|---|---|---|---|
| Q4-98 | 1,035 | 5.94 | 6,150.68 |
| Q1-99 | 874 | 13.59 | 11,881.01 |
| Q2-99 | 1,201 | 10.59 | 12,712.68 |
| Q3-99 | 1,317 | 10.63 | 13,996.13 |
| Q4-99 | 1,609 | 15.67 | 25,220.36 |
| Q1-00 | 1,751 | 15.24 | 26,681.24 |
| Q2-00 | 1,863 | 14.42 | 26,868.00 |
| Q3-00 | 1,790 | 15.92 | 28,502.12 |
| Q4-00 | 1,495 | 13.71 | 20,499.00 |
| Q1-01 | 1,072 | 10.94 | 11,728.09 |

**Πίνακας 1:** Επενδύσεις Venture Capital Companies στις ΗΠΑ
*(Πηγή: National Venture Capital Association of USA)*

Σχηματικά, το συνολικό ποσό της επένδυσης στο πέρασμα του χρόνου διαμορφώνεται ως εξής:

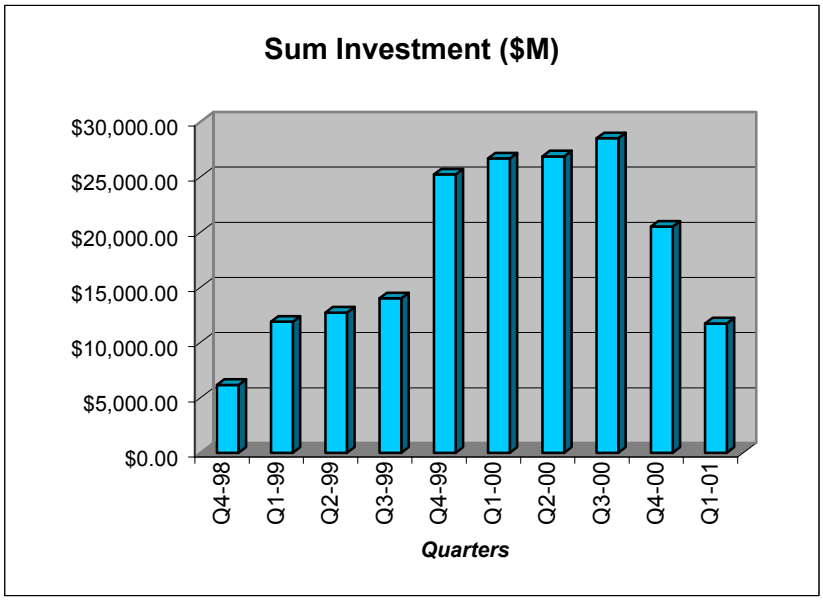


**Πίνακας 2:** Επενδύσεις Venture Capital Companies στις ΗΠΑ
*(Πηγή: National Venture Capital Association of USA)*

Όσον αφορά τις κατηγορίες των επιχειρήσεων που αντλούν τα παραπάνω κεφάλαια, για το πρώτο τρίμηνο του 2001 τα στοιχεία έχουν ως εξής:

| Industry | No. of Companies | Average Investment Per Company ($M) | Total Invested ($M) | Percent of Total |
|---|---|---|---|---|
| Internet Specific | 394 | 10.39 | 4,093.50 | 34.90% |
| Computer Software & Svs. | 217 | 10.12 | 2,196.86 | 18.70% |
| Communications & Media | 122 | 14.47 | 1,765.50 | 15.10% |
| Semiconductors / Electronics | 76 | 18.01 | 1,368.79 | 11.70% |
| Medical / Health | 84 | 10.06 | 845.21 | 7.20% |
| Biotechnology | 53 | 9.87 | 523.25 | 4.50% |
| Other Products | 54 | 6.92 | 373.85 | 3.20% |
| Computer Hardware | 34 | 9.67 | 328.93 | 2.80% |
| Industrial / Energy | 17 | 7.80 | 132.61 | 1.10% |
| Consumer Related | 21 | 4.74 | 99.60 | 0.90% |
| Total | 1072 | 102.05 | 11,728.10 | |

**Πίνακας 3:** Επενδύσεις Venture Capital Companies στις ΗΠΑ ανά Κλάδο
*(Πηγή: National Venture Capital Association of USA)*

Όσον αφορά τις επενδύσεις σε εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο του διαδικτύου και του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, τα στοιχεία έχουν ως εξής:

| Internet Category | No. of Companies | Average Investment Per Company ($M) | Total Invested ($M) | Percent of Total |
|---|---|---|---|---|
| Non-Internet Related | 382 | 8.60 | 3,283.94 | 28.00% |
| E-commerce and Content | 317 | 9.82 | 3,113.79 | 26.60% |
| Communications / Infrastructure | 139 | 19.00 | 2,641.22 | 22.50% |
| Internet Software and Tools | 158 | 11.05 | 1,746.28 | 14.90% |
| Internet Services | 47 | 12.19 | 573.09 | 4.80% |
| Internet Related Hardware | 19 | 10.85 | 206.16 | 1.80% |
| Other Products | 54 | 6.92 | 373.85 | 3.20% |
| Other Internet Related | 10 | 16.36 | 163.62 | 1.40% |
| Total | 1126 | 94.79 | 12,101.95 | |

**Πίνακας 4:** Επενδύσεις Venture Capital Companies στις ΗΠΑ,
στους κλάδους του Internet και του Electronic Commerce
*(Πηγή: National Venture Capital Association of USA)*

Η γεωγραφική κατανομή των παραπάνω επενδύσεων έχει ως εξής:

| Region | No. of Companies | Total Invested ($M) | Percent of Total |
|---|---|---|---|
| N. California | 258 | 3,685.80 | 31.40% |
| New England | 143 | 1,585.62 | 13.50% |
| Greater New York | 139 | 1,369.11 | 11.90% |
| S. California | 91 | 1,103.27 | 9.40% |
| Southeast | 98 | 845.37 | 7.20% |
| Southwest | 67 | 783.50 | 6.70% |
| Mid-Atlantic | 68 | 555.36 | 4.70% |
| Rocky Mountains | 35 | 414.62 | 3.50% |
| Northwest | 47 | 389.20 | 3.30% |
| Great Lakes | 44 | 330.59 | 2.80% |
| Great Plains | 27 | 274.72 | 2.30% |
| Ohio Valley | 38 | 227.78 | 1.90% |
| South | 13 | 69.09 | 0.60% |
| Alaska/Hawaii | 1 | 34 | 0.30% |
| Total | 1069 | 11,668.03 | |

**Πίνακας 5:** Γεωγραφική κατανομή επενδύσεων Venture Capital Companies στις ΗΠΑ
*(Πηγή: National Venture Capital Association of USA)*

Αρκετοί Ευρωπαίοι και Αμερικανοί ειδικοί πιστεύουν ότι το κλίμα αυτό θα επιδεινωθεί τους προσεχείς έξι μήνες. Παρά ταύτα, ο κλάδος παρουσιάζει κάποιες αυξητικές τάσεις, έστω και αμυδρές. Όσον αφορά τις επενδύσεις σε νέες εταιρίες, τα στοιχεία έχουν ως εξής:

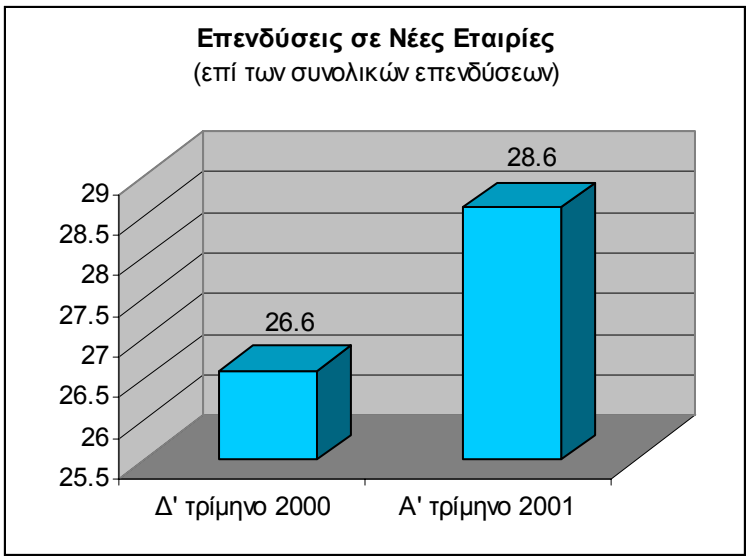


**Πίνακας 6:** Επενδύσεις U.S. Venture Capital Companies σε νέες εταιρίες
*(Πηγή: National Venture Capital Association of USA)*

Πρόβλημα έχει προκύψει και για τις εταιρίες κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών που έχουν επενδύσει ήδη κάποια κεφάλαια. Προκειμένου αυτές να λάβουν τις αποδόσεις στις επενδύσεις που έχουν πραγματοποιήσει, όταν έρθει η στιγμή της αποχώρησης, εκτός της εξαγοράς, χρησιμοποιούν και τη μέθοδο της δημόσιας εγγραφής.

Για το πρώτο τρίμηνο του 2001, η μέθοδος της εξαγοράς ξεπέρασε από πλευράς συγκέντρωσης χρημάτων τη μέθοδο των δημόσιων εγγραφών. Σύμφωνα με στοιχεία των οργανισμών Venture Economics & National Venture Capital Association (NVCA), στο πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους πραγματοποιήθηκαν περί τις 62 εξαγορές και συγχωνεύσεις υποστηριζόμενες από κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, με συνολικό όγκο $ 6,97 δις. Αναλυτικά, τα στοιχεία έχουν ως εξής:

| Quarter | No. Of Agreements | Sum Of Agreements ($M) |
|---|---|---|
| Q1-99 | 50 | 2,820.00 |
| Q2-99 | 56 | 4,450.00 |
| Q3-99 | 56 | 6,270.00 |
| Q4-99 | 65 | 21,810.00 |
| Q1-00 | 82 | 25,000.00 |
| Q2-00 | 88 | 27,380.00 |
| Q3-00 | 61 | 7,010.00 |
| Q4-00 | 45 | 9,340.00 |
| Q1-01 | 62 | 6,970.00 |
| Total 1998 | 196 | 8,350.00 |
| Total 1999 | 227 | 35,350.00 |
| Total 2000 | 196 | 68,730.00 |

**Πίνακας 6:** Επενδύσεις U.S. Venture Capital Companies σε νέες εταιρίες
*(Πηγή: National Venture Capital Association of USA)*

Οι κερδισμένοι προβλέπεται να είναι οι επιχειρήσεις που θα δραστηριοποιηθούν στους τομείς της Νέας Οικονομίας, και θα καταφέρουν να «περάσουν» τις αυστηρές εξετάσεις των εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών και να προσελκύσουν τα αναγκαία χρηματοδοτικά κεφάλαια.

Η εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη, μιας και με τα κεφάλαιά τους συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγικότητας, τη δημιουργία νέων εταιριών και θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με έρευνα της WEFA (Wharlton Econometric Associates), μια από τις μεγαλύτερες εταιρίες οικονομικής ανάλυσης και παροχής οικονομικών πληροφοριών παγκοσμίως, οι επιχειρήσεις που υποστηρίζονται από εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών αντιπροσωπεύουν το 3.3% των θέσεων εργασίας στην Αμερική. Συνολικά, οι εταιρίες που βασίζονται σε κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών έχουν δημιουργήσει περί τα 4.3 εκατ. νέες θέσεις εργασίας.

Στην ενότητα αυτή εξετάζεται η επίδραση της μεγαλύτερης δημόσιας Αμερικανικής πρωτοβουλίας κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών, το πρόγραμμα "*Small Business*

*Innovation Research (SBIR)*", το οποίο εξασφάλισε για το χρονικό διάστημα 1983 – 1995 περισσότερα από $6 δις. για τις μικρές επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας.

Τα τελευταία χρόνια, στην Ευρώπη, την Ασία και την Αμερική, έχουν εμφανιστεί διάφορες μορφές κρατικής οικονομικής ενίσχυσης για νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Το γεγονός αυτό συμβαίνει για δύο κυρίως λόγους:

- Ο ιδιωτικός τομέας δεν παρέχει επαρκή κεφάλαια για να επενδύσει στην ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων.
- Η κυβέρνηση έχει τις ικανότητες να επιλέξει / προσδιορίσει τις εταιρίες στις οποίες οι επενδύσεις μπορούν να αποδώσουν υψηλά κοινωνικά και ιδία οφέλη.

Το Small Business Investment Company (SBIC) επιδότησε με $3 δις τις νέες επιχειρήσεις για το διάστημα 1958 – 1969, ποσό τρεις φορές μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα ιδιωτικά επενδυτικά venture capitals, για το ίδιο χρονικό διάστημα. Το SBIR έδωσε $900 εκατ. το 1995 στις νέες επιχειρήσεις τεχνολογικού ενδιαφέροντος. Γενικά, αρκετές από τις πλέον δυναμικά αναπτυσσόμενες τεχνολογικές επιχειρήσεις έλαβαν επιδότηση μέσω των προγραμμάτων SBIC και SBIR (Apple Computers, Chiron, Compaq, Federal Express, Intel, κ.λπ.). Ένα επιπλέον σημαντικό πλεονέκτημα που αποκόμισαν οι εν λόγω επιχειρήσεις ήταν η φήμη που συνόδευε τον «επίλεκτο» της κρατικής επιδότηση, καθώς και η αύξηση των πελατειακών τους σχέσεων με το ίδιο το κράτος.

Ο στόχος των δημόσιων επενδυτικών εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών είναι η ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τεχνολογικού ενδιαφέροντος, και κυρίως η ανάπτυξη στο χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης (R & D). Τα τελευταία χρόνια, έχουν αυξηθεί σημαντικά οι επενδύσεις στον εν λόγω τομέα.

Παρά ταύτα, δεν πρέπει να αμελήσουμε και τη σημασία των ιδιωτικών μηχανισμών επιδότησης νέων επιχειρήσεων υψηλής ανάπτυξης. Η επικρατούσα μορφή επιδότησης είναι και εδώ οι ιδιωτικές εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών, οι οποίες καλύπτουν περίπου το 67% των κεφαλαίων που παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα και κατευθύνονται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις τεχνολογικού χαρακτήρα.

Η μέθοδος που διασφαλίζει την εκμετάλλευση των κεφαλαίων είναι η απονομή τους στις επιχειρήσεις σε δόσεις, με τρόπο ώστε να αποφευχθεί η επένδυση σε μη κερδοφόρα, κοστοβόρα και εικονικά έργα. Εκτός αυτού, αναφέρονται ρητά στα συμβόλαια και εφαρμόζονται στην πράξη, μηχανισμοί ελέγχου και παρακολούθησης της προόδου των έργων. Στο θέμα αυτό αντιμετωπίζουν πρόβλημα τα δημόσια επενδυτικά venture capitals, αφού οι διαχειριστές τους δεν έχουν συνήθως την απαραίτητη τεχνογνωσία να παρακολουθήσουν αποτελεσματικά την πρόοδο των εν λόγω επιχειρήσεων. [34],[38],[39],[40]

#### 1.4.1.1 Πρόγραμμα SBIR

Η δράση Small Business Innovation Development Act εγκρίθηκε από το Κονγκρέσσο τον Ιούλιο του 1982, και στα πλαίσια της ξεκίνησε το πρόγραμμα SBIR. Το πρόγραμμα προέβλεπε ότι όλα τα ομοσπονδιακά πρακτορεία (federal agencies) που δαπανούσαν πάνω από $100 εκατ. ετησίως στην έρευνα (external research), θα αποδίδουν ένα συγκεκριμένο ποσοστό του ποσού αυτού ως βραβεία αριστείας στις μικρές επιχειρήσεις (το ποσοστό αυτό προσέγγιζε το 2.5% το 1997). Τα βραβεία αποδίδονται σε κερδοφόρες επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 500 άτομα, και ανήκουν κατά πλειοψηφία (πάνω από 51%) σε Αμερικανούς πολίτες ή διαπιστευμένα μόνιμους κάτοικους.

Τα βραβεία αριστείας δόθηκαν σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, τα βραβεία αυτά ήταν $50.000 αρχικά, $100.000 στη συνέχεια, και είχαν ως στόχο την ανάπτυξη ερευνητικής

δραστηριότητας. Στην πράξη, το μισό από το προβλεπόμενο ποσό μεταφέρθηκε στη δεύτερη φάση του έργου για πιο σημαντικές δωρεές. Στη δεύτερη φάση, τα βραβεία προσέγγισαν τα $750.000, και είχαν ως στόχο την υποστήριξη αναπτυξιακού έργου δύο ετών. Στις υποχρεώσεις παραλαβής των βραβείων εκ μέρους των επιχειρήσεων άνηκε η σύνταξη μιας αναφοράς για την υπό ανάπτυξη τεχνολογική εφαρμογή. Η κυβέρνηση ήταν υποχρεωμένη να δρα αμερόληπτα ως προς την επιλογή των επιχειρήσεων που θα έδιδε τα βραβεία, και δεν είχε οποιοδήποτε δικαίωμα στα πνευματικά δικαιώματα των υπό ανάπτυξη εφαρμογών που ανέπτυσσαν οι επιχειρήσεις με τα εν λόγω κεφάλαια.

Οι επενδύσεις των κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών στις νεοσύστατες επιχειρήσεις μεταξύ 1961 και 1992 προσέγγιζε τα $1.8 εκατ. Το μεγαλύτερο ποσοστό των επενδύσεων αυτών αποτελεί επίπτωση των απαιτήσεων των αρχικών επενδυτών. Ο τυπικός οργανισμός κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών χρηματοδοτεί (ως συνεργάτης με περιορισμένα δικαιώματα) κάθε λίγα χρόνια. Επειδή οι επενδύσεις σε συνεργασίες λαμβάνουν συνήθως σοβαρά υπόψη τον παράγοντα χρόνο για τις διαπραγματεύσεις και την παρακολούθηση, τα ιδρύματα προτιμούν να κάνουν σχετικά μεγάλες επενδύσεις σε επιχειρηματικά κεφάλαια συμμετοχών (συνήθως πάνω από $10 εκατ). Επειδή το χαρτοφυλάκιο κάθε επιχείρησης πρέπει να υπόκειται σε αυστηρό έλεγχο, κάθε διαχειριστής εταιρίας κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών είναι συνήθως υπεύθυνος για μέχρι δώδεκα επενδύσεις. Επιπλέον, λόγω της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, οι venture οργανισμοί αποφεύγουν να επενδύουν σε μικρές επιχειρήσεις που ζητάν σχετικά μικρά ποσά χρημάτων.

Τα αποτελέσματα των βραβείων ήταν η αύξηση της απασχόλησης κατά 56% και η αύξηση των πωλήσεων των επιχειρήσεων αυτών κατά 123%.

Εξετάζοντας τις επιπτώσεις των βραβείων του SBIR σε σχέση με τη χρηματοδότηση των εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις που έλαβαν βραβεία αριστείας από το SBIR παρουσίασαν σημαντικά θετικά αποτελέσματα. Χαρακτηριστικά, προκύπτει για την πρώτη φάση, ότι η μέση αύξηση των θέσεων εργασίας προσεγγίζει τις 6.2 μονάδες, ενώ για τη δεύτερη φάση, ο αριθμός αυτός εκτοξεύεται στο 26. [41]

### 1.4.2 Κράτη-Μέλη Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιείται έντονα στην κατεύθυνση της ανάληψης πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον τομέα της νέας ψηφιακής οικονομίας.

Οι δράσεις που προτείνονται εντοπίζονται στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και καινοτομικής δραστηριότητας στους χώρους της Κοινωνίας της Πληροφορίας, της Βιοτεχνολογίας και της Αναβάθμισης της Ποιότητας Ζωής. Συγκεκριμένα, έχουμε την προώθηση της καινοτομίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στις τηλεπικοινωνίες, μέσω επιδοτήσεων και χρηματοδοτήσεων από εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.

#### 1.4.2.1 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Ένωσης

##### 1.4.2.1.1 Προώθηση της καινοτομίας και ενθάρρυνση των ΜΜΕ

Η καινοτομία αποτελεί το κλειδί του ανταγωνισμού στη βιομηχανία, την ικανοποιητική ανάπτυξη, την κοινωνική αναβάθμιση και στη μείωση της ανεργίας. Για τον λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα προκήρυξε ένα πρόγραμμα που θα βοηθήσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (SMEs) να αναπτύξουν τις καινοτομικές τους ιδέες δημιουργώντας “high – tech” επιχειρήσεις, με γνώμονα τη διάχυση των νέων τεχνολογιών και την προώθηση νέων

οικονομικών δραστηριοτήτων. Το πρόγραμμα "Innovation and SME Programme" θα επιτελεί τρεις λειτουργίες:

- Θα παρέχει υπηρεσίες (service provider), προσφέροντας πληροφορίες και βοήθεια κυρίως στις καινοτομικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Θα λειτουργεί ως ίδρυμα διευθέτησης (clearing house) συλλέγοντας καινοτομικά δεδομένα και θα αναλύει τάσεις, πρωτοβουλίες και πολιτικές της Κοινότητας και των Μελών της.
- Θα εφαρμόζει πιλοτικά τις δραστηριότητες στον τομέα της καινοτομίας και της συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και θα μεριμνά για την αδιάλειπτη βελτίωση των οργάνων της Κοινότητας.

Το πρόγραμμα θα διαθέτει δύο Help Desks. Το ένα θα παρέχει πληροφορίες και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ζητήματα πνευματικών και βιομηχανικών δικαιωμάτων, ενώ το δεύτερο θα προσφέρει πληροφορίες σε ζητήματα χρηματοδότησης για καινοτομίες, και ιδιαίτερα στον τομέα της δημιουργίας καινοτομικών επιχειρήσεων (LIFT – Linking Innovation, Finance and Technology).

Στο σχεδιάγραμμα της πρότασης για τα καινοτομικά προγράμματα (Innovation Projects) αναφέρεται η σύνδεση της έρευνας με την υπόδειξη παραγόντων που συμβάλλουν στη διάδοση των τεχνολογιών που έχουν προκύψει από τα θεματικά προγράμματα (thematic programmes). Υπό το πρίσμα αυτό, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα επιδοτεί το 35% του κόστους – και 45% στην περίπτωση των SMEs – τις προτάσεις που συνεισφέρουν στη διεθνή διάδοση και διατίμηση (valorization) των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την επικύρωση των έργων (validation projects). Τα καινοτομικά προγράμματα αποτελούν δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού, με βάση το Community Framework for State Aid for Research and Development. Οι μελέτες και οι αναλύσεις που θα πραγματοποιηθούν, θα συμβάλλουν στην παροχή γνώσης σχετικής με την καινοτομία στην Ευρώπη.

Στο σχεδιάγραμμα της πρότασης για τους μηχανισμούς διευκόλυνσης της ίδρυσης και ανάπτυξης καινοτόμων επιχειρήσεων αναφέρονται οι δραστηριότητες της επέκτασης των θεματικών δικτύων (thematic networks) για τη διέγερση της ανταλλαγής πληροφοριών, καλών πρακτικών και άμιλλας, την υποστήριξη δραστηριοτήτων που συνεισφέρουν στους στόχους της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την καθιέρωση μετρικών.

Για την πραγματοποίηση των στόχων του έργου, θα δημιουργηθεί ένα δίκτυο από κέντρα αναμετάδοσης της καινοτομίας (Network of Innovation Relay Centers – IRCs), στο οποίο θα μπορούν να συμμετάσχουν εκτός από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, κάποια πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, καθώς και κάποιες μεγάλες επιχειρήσεις που μπορούν να συνεισφέρουν στη διάδοση των πληροφοριών, εμπορικοί συνεταιρισμοί και επιχειρηματικά επενδυτικά κεφάλαια.

Οι προτάσεις συμμετοχή στο εν λόγω πρόγραμμα πρέπει να κατατεθούν μέχρι τις 14 Σεπτεμβρίου 2001. Το κεφάλαιο αυτού του προγράμματος είναι EURO 16 εκατ. (~ 5.5 δις. δρχ.) [2]

#### 1.4.2.1.2 TEN – Telecom

Το Κοινοτικό πρόγραμμα Trans – European Networks for Telecommunications απευθύνεται στις καινοτομικές επιχειρήσεις που βρίσκονται στη φάση της ανάπτυξης, και όπως όλες οι κοινοτικές επιδοτήσεις, εντοπίζεται στην υποστήριξη δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών που βρίσκονται στην αρχή της υλοποίησης της καινοτομίας που προωθούν.

Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων, που θα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και εφαρμογές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο τομέας των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών είναι ένας από τους πλέον σημαντικούς στην εποχή της ψηφιακής οικονομίας. Για τον λόγο αυτό, το πρόγραμμα υλοποιείται σε τέσσερις φάσεις:

1. Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη.
2. Σχεδίαση της επιχείρησης (business plan) και επικύρωση του τμήματος της αγοράς στην οποία απευθύνεται το νέο προϊόν.
3. Αρχική είσοδος στην αγορά.
4. Πλήρης είσοδος και ανάπτυξη της επιχείρησης και του προϊόντος στην αγορά.

Επιδοτούνται η δεύτερη και η τρίτη φάση.

Το πρόγραμμα υποστηρίζει οικονομικά και κάποια εξαιρετικά παρακινδυνευμένα εναρκτήρια βήματα πανευρωπαϊκών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών εξαιρετικού ενδιαφέροντος, που εντοπίζονται στον τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης, της δημόσιας διοίκησης και των μεταφορών, και υλοποιούνται από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Επιπλέον, το πρόγραμμα φιλοδοξεί να βοηθήσει την Ευρώπη να αναπτυχθεί περισσότερο στον τομέα της κινητής τηλεφωνίας και της ψηφιακής τηλεόρασης (τομείς που είναι ήδη πρωτοπόρος) με τη μείωση των τελών επικοινωνιακής χρέωσης και την ανάπτυξη καινοτομικών εφαρμογών.

Προβλέπεται ότι το TEN – Telecom θα αποτελέσει μελλοντικά, μια εταιρία κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών επιτελώντας έναν σημαντικό ρόλο, αφού το νέο νομικό πλαίσιο θα του παρέχει τη δυνατότητα να συμμετέχει σε επενδυτικά κεφάλαια, και να επιδοτεί με κεφάλαια εταιρίες που σκοπεύουν να προσφέρουν παρακινδυνευμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες σε όλη την Ευρώπη.

Η περίοδος υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής στο πρόγραμμα έληξε στις 16 Ιουνίου 2000, και ο προϋπολογισμός του προγράμματος ήταν 43 εκατ. Euro. [42]

#### 1.4.2.2 Πορτογαλία

Η Πορτογαλία κατέχει την έβδομη θέση σε παγκόσμιο επίπεδο, ως προς την ανάπτυξη και την πρωτοπορία σε θέματα ψηφιακής οικονομίας. Το γεγονός αυτό κατέστη δυνατό κατόπιν μακρόχρονης και επίπονης προσπάθειας της Πορτογαλικής Κυβέρνησης και των Πορτογάλων πολιτών, να διορθώσουν τα μικροοικονομικά και μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας τους.

Παρά ταύτα, η οικονομική της εξέλιξη δεν μπορεί να βελτιωθεί ιδιαίτερα πλέον, αν δεν γίνουν νέες επενδύσεις. Για το λόγο αυτό, η Πορτογαλία προσπαθεί με κάθε τρόπο να προσελκύσει ξένες επιχειρήσεις να επενδύσουν σε αυτή και παρέχει κίνητρα στους πολίτες της να αναπτύξουν καινοτόμες επιχειρηματικές δραστηριότητες, μιας και με τις κλασσικές είναι αδύνατο να ανταγωνιστούν τους κολοσσούς του χώρου. [26]

##### 1.4.2.2.1 Ινστιτούτο IAPMEI[1]

Το 1975 ιδρύθηκε στην Πορτογαλία το ινστιτούτο IAPMEI (Institute of Support for Small and Medium Enterprises and Investment) ως μια παραδοσιακή κυβερνητική υπηρεσία, με σκοπό τη δημιουργία ενός καλύτερου πλαισίου υποστήριξης των Πορτογαλικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Μετά την προσχώρηση της Πορτογαλίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, το ινστιτούτο μετατράπηκε σε κέντρο παροχής υπηρεσιών υπαγόμενο απευθείας

[1] *IAPMEI Presentation*, Athens, 3/7/2000

στο Υπουργείο Οικονομικών, με οικονομική και διοικητική ανεξαρτησία και δικούς του πόρους και παροχές από τον προϋπολογισμό της Πορτογαλίας.

Η αποστολή του είναι να σχεδιάζει και να υλοποιεί στρατηγικές που θα υποστηρίζουν τις δραστηριότητες συνεργασίας, κυρίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και υπό το πρίσμα του εκσυγχρονισμού, της καινοτομίας και του διεθνούς ανταγωνισμού στη βιομηχανία, στο εμπόριο και στην παροχή υπηρεσιών. Συνεργάζεται στη δημιουργία και ανάπτυξη πρωτοβουλιών που προέρχονται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, παρέχοντάς τους τεχνική και τεχνολογική υποστήριξη, και κυρίως εκπαίδευση. Τέλος, μεριμνά για την αύξηση της παραγωγικότητας, βοηθά τις επιχειρήσεις να προσεγγίσουν πιο εύκολα και αποτελεσματικά την αγορά, και προωθεί την ένταξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο χρηματιστήριο και σε άλλες εναλλακτικές πηγές άντλησης κεφαλαίων.

Κάποιοι άλλοι τομείς που δραστηριοποιείται το ινστιτούτο IAPMEI είναι οι εξής:

- *Προγράμματα Υποστήριξης Επενδύσεων*: Σχεδιασμός και υλοποίηση στρατηγικών για την παροχή οικονομικής υποστήριξης σε εθνικές και διεθνείς συνεργαζόμενες επενδύσεις (corporate investment), μέσω διαχείρισης των εθνικών, των τοπικών και των τομεακών (sector) υποστηρικτικών προγραμμάτων, που επιδοτούνται από την Πορτογαλία και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
- *Οικονομική Μηχανική (financial engineering)*: Δημιουργία, ανάπτυξη και αναδιάρθρωση των Πορτογαλικών SMEs με τη διεύρυνση των οικονομικών τους πηγών, που θα προέλθει από την ανάπτυξη του κατάλληλου νομικού πλαισίου και την προώθηση των εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών, μέσω εταιριών κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και επενδυτικών επιχειρηματικών κεφαλαίων, εγγυήσεων καλής λειτουργίας, αμοιβαίων εγγυήσεων (mutual guarantees), διαχείριση παγίων κεφαλαίων (fixed – asset management fund), αγορών κεφαλαίου.
- *Άλλες μορφές Μεσολάβησης*: Παροχή τεχνικής και τεχνολογικής βοήθειας, πληροφοριών, εκπαίδευσης και διεπιχειρησιακής συνεργασίας.

Μέχρι το τέλος του 1999, το IAPMEI σε συνεργασία με κάποιες Πορτογαλικές τράπεζες, στήριξε τη δημιουργία και την ανάπτυξη 20 venture capital funds και αντίστοιχων επιχειρήσεων.

Το ινστιτούτο IAPMEI υποστηρίζει νέα επιχειρηματικά σχέδια, νέα προϊόντα και ιδέες προωθώντας ένα σύνολο νέων καινοτομικών επιχειρησιακών ιδεών. Για τον σκοπό αυτό παρέχει στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ένα ολοκληρωμένο σύνολο από κριτήρια αξιολόγησης και εργαλεία, ώστε να τις βοηθήσει να ξεπεράσουν τις επιχειρηματικές δυσκολίες, και να ελαχιστοποιήσουν το βαθμό "θνησιμότητας" των SMEs κατά τη φάση της αρχικής τους ανάπτυξης. Επιπλέον, από το 1997 και σε συνεργασία με τέσσερα υπουργεία, έχει δημιουργήσει έξι Κέντρα Επιχειρησιακής Τυποποίησης (Business Formalities Centers – BFC) όπου οι υποψήφιοι επιχειρηματίες μπορούν να κατοχυρώσουν ένα business start – up μέσα σε 2 – 3 εβδομάδες. Πριν, απαιτείτο χρόνος 4 – 6 μηνών και επίσκεψη σε έξι διαφορετικές υπηρεσίες προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία. Στα Κέντρα Επιχειρησιακής Τυποποίησης, οι επιχειρηματίες μπορούσαν να λάβουν συμβουλές και πληροφορίες από ειδικά εκπαιδευμένα για τον σκοπό αυτό άτομα. Το αποτέλεσμα ήταν ότι, μέχρι το τέλος του 1999, το 36% όλων των επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν στην Πορτογαλία, να έχουν εγγραφεί στο δίκτυο των Κέντρων Επιχειρησιακής Τυποποίησης.

Μια άλλη πρωτοβουλία του ινστιτούτου IAPMEI ήταν η δημιουργία του πληροφοριακού συστήματος SinPME. Αυτό είναι ένα δίκτυο γραφείων ενημέρωσης, όπου κάθε επιχειρηματίας ή υποψήφιος επενδυτής μπορούσε να πληροφορηθεί τα πάντα για τις

επιχειρηματικές δραστηριότητες που τον απασχολούσαν, για το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο και για τα πλάνα υποστήριξης των επενδύσεων (investment support schemes).

1.4.2.2.2 Ψηφιακές Πόλεις

Το πρόγραμμα αυτό ξεκίνησε το 1998. Αποτελεί ένα δίκτυο έργων για την Κοινωνία της Πληροφορίας και έχει τελικό στόχο να συμπεριλάβει όλες τις πόλεις της χώρας. Είναι πιλοτικά έργα, με εφαρμογές που προάγουν την αστική ζωή και μάχονται ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό. Η χρήση των ψηφιοποιημένων πληροφοριών και των τεχνολογιών τηλεπικοινωνιών μπορούν να συμβάλλουν στην αναβάθμιση της υγείας, της ποιότητας ζωής, της εκπαίδευσης, του ανταγωνισμού, τη μείωση της γραφειοκρατίας, στη διαφάνεια, τη βοήθεια των ανθρώπων με ειδικές ανάγκες. Έχουν εγκριθεί τα παρακάτω έργα:

(i) *Aveiro*: Ολοκλήρωση των δημόσιων υπηρεσιών μέσω δικτύων τηλεματικής. Στόχος είναι η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στις πόλεις. Συμμετέχουν το δημαρχιακό συμβούλιο, η Portugal Telecom Telecommunications Studies Centre και το University of Aveiro.

(ii) *Marinha Grande*: Εντοπίζεται στις βιομηχανίες και στοχεύει στο να τις μετατρέψει σε περισσότερο ανταγωνιστικές μέσω της χρήσης εξελιγμένων και ψηφιακών τηλεπικοινωνιακών διαδικασιών. Θα παρέχεται η δυνατότητα στους προμηθευτές να επεξεργάζονται προτάσεις που υποβάλλονται από τους πελάτες, από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.

(iii) *Bragan a:* Σε συνεργασία με το Polytechnic Institute και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, κατασκευάστηκε ένα μοντέλο παρακολούθησης και διεύρυνσης της χρήσης της τηλεματικής, και ιδιαίτερα του διαδικτύου, το οποίο θα αναπτυχθεί σε πολλούς τομείς, όπως την παροχή εκπαίδευσης στις επιχειρήσεις, με στόχο την εκμετάλλευση των πόρων και την εξουδετέρωση του φαινομένου της αστυφιλίας.

(iv) *Guarda*: Στο έργο αυτό συνεργάζονται η τοπική αυτοδιοίκηση, το Πολυτεχνικό Ινστιτούτο και άλλοι τοπικοί «παίκτες», και ο στόχος είναι η καταστολή της τοπικότητας των πληροφοριών, μέσω δικτύων τηλεπικοινωνιών. Τα οφέλη θα εκμεταλλευτούν οι κάτοικοι γενικά, τα σχολεία, οι επιχειρήσεις και οι δημόσιες υπηρεσίες.

(v) *Greater Lisbon and Set bal*: το έργο αυτό έχει ως στόχο την προστασία των εθνικών μειονοτήτων. Αναπτύσσεται σε συνεργασία με το High Commission for the Integration of Ethnic Minorities, Immigrants' Associations, ttην τοπική αυτοδιοίκηση των πόλεων Amadora, Oeiras και Set bal και το *Instituto de Engenharia de Sistemas e Computadores* (Systems Engineering Institute). Το έργο *"Com as Minorias"* (With the Minorities) αναπτύχθηκε από επτά ενώσεις μεταναστών στη Lisbon Metropolitan Area, και λειτουργεί με σκοπό τη διάχυση του έργου.

Το πρόγραμμα αυτό χρησιμοποιεί το RCTS δίκτυο που συνδέει τα πανεπιστήμια, τα πολυτεχνεία, τα ερευνητικά κέντρα, την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τις βιβλιοθήκες, τους πολιτιστικούς και επιστημονικούς συλλόγους. Προβλέπεται να οδηγήσει την επιχειρηματικότητα σε νέες κατευθύνσεις όπως, στην παραγωγή και χρήση πολιτιστικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου, στη δημιουργία Internet clubs, στη δημιουργία πολλών ατομικών email διευθύνσεων, στη δημιουργία εταιριών εξειδικευμένων στον τομέα του IT και της παροχής εξοπλισμού συστημάτων υπολογιστών σε σχολεία και συνδέσμους. [27]

### 1.4.2.3 Φινλανδία[2]

Στις αρχές του 1990, το οικονομικό επιτελείο της Φιλανδικής κυβέρνησης αντιμετώπιζε τα παρακάτω προβλήματα.

- Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων γινόταν κυρίως μέσω των τραπεζών.
- Ο πληθωρισμός και τα επιτόκια ήταν αρκετά αυξημένα
- Η υψηλή φορολογία οδηγούσε τις επιχειρήσεις σε δανεισμό.
- Παρουσιαζόταν μικρή συμμετοχή των νοικοκυριών και των συνταξιούχων (pension fund) στο χρηματιστήριο.
- Η κουλτούρα του λαού εξακολουθούσε να θεωρεί το μισθό ως το μόνο τρόπο εξασφάλισης των αναγκαίων οικονομικών πόρων.

Οι λύσεις που παρουσιάστηκαν, εντοπίζονταν στην ενθάρρυνση εισόδου των ξένων επενδυτών στην εγχώρια αγορά, στην αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου συνταξιοδότησης (pension fund legislation), στην εκχώρηση κινήτρων για πρόωρη συνταξιοδότηση, τη φορολόγηση τραπεζικών καταθέσεων, τη μείωση της φορολόγησης κεφαλαίων κατά 28% και την αύξηση της κυβερνητικής υποστήριξης στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της ανάπτυξης.

Τη δεκαετία του 1990 συστάθηκε κυβερνητική επιτροπή με σκοπό την ανάπτυξη της αγοράς κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών. Στις βασικές της προτεραιότητες εντάσσονταν η ανάπτυξη εγχώριων εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών και οι επενδύσεις στη Φιλανδική βιομηχανία. Η επιτροπή παρείχε συμβουλευτικές υπηρεσίες και βοήθεια διαχειριστικού περιεχομένου στις ιδιωτικές εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.

Το 2000, οι εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών έφταναν τον αριθμό 35. Συνολικά έγιναν 550 επενδύσεις, με τις 350 από αυτές το 1999, και αξία 1,7 δις. Φιλανδικά Μάρκα. Για το ίδιο έτος, η αναλογία δημόσιων προς ιδιωτικά κεφαλαία επιχειρηματικών συμμετοχών προσέγγιζε το 1 προς 4.

Η Φιλανδική κυβέρνηση στήριξε την επιτυχία των παραπάνω δραστηριοτήτων στα στρατηγικά της πλεονεκτήματα. Αυτά είναι:

- Πρωτοπορία στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών, σε ζητήματα έρευνας και ανάπτυξης (R & D) και στον τομέα της εκπαίδευσης.
- Υψηλής ποιότητας υποδομές πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Διαπιστευμένη και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ της βιομηχανίας και των πανεπιστημίων.
- Πρωτοπόρος σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα των ασύρματων τηλεπικοινωνιών.
- Παροχή κινήτρων στις διεθνείς επιχειρήσεις τεχνολογιών πληροφορικής.
- Μεγάλη – η μεγαλύτερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση – διείσδυση του Internet στο σύνολο του πληθυσμού ( 87,8 $^{0}/_{00}$ τον 1/1999) και των κινητών τηλεφώνων ( 58 % τον 1/1999).

Το έτος 2000, οι συνθήκες της αγοράς παρουσίασαν τα εξής αποτελέσματα:

- Αύξηση του GDP στο 5,2 %
- Αύξηση των εξαγωγών τεχνολογικού περιεχομένου

[2] *Development of the venture capital market in Finland*, Athens, 3/7/2000

- Αύξηση του υπερκαταναλωτισμού στα νοικοκυριά
- Αύξηση των επενδύσεων στις ασφάλειες
- Μείωση της ανεργίας από 18% το 1994 στο 9% τα μέσα του 2000

Οι στόχοι της Φιλανδικής κυβέρνησης για το μέλλον είναι:

- Ένταξη, ανάπτυξη και επιτυχία στο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης και του ανταγωνισμού
- Διατήρηση της πρώτης θέσης στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Κίνητρα για τους επενδυτές που είναι πρόθυμοι να αναλάβουν επιχειρηματικούς κινδύνους
- Ανάπτυξη του νομοθετικού πλαισίου και προσαρμογή του στα νέα δεδομένα
- Ανταγωνιστικότητα με έμφαση στη γνώση
- Ενθάρρυνση και κίνητρα για ανάπτυξη επιχειρηματικότητας
- Αύξηση των επενδύσεων στους τομείς έρευνας και ανάπτυξης (R & D) και στην εκπαίδευσης
- Ανάπτυξη και εφαρμογή σε πρακτικό επίπεδο της γνώσης που γεννάται στα πανεπιστήμια
- Επιλογή και προώθηση των κατάλληλων παραγόντων που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. [18],[19],[20],[21]

#### 1.4.2.3.1 TEKES

Το *TEKES* αποτελεί την Εθνική Τεχνολογική Υπηρεσία (National Technology Agency) της Φιλανδίας. Από το 1983 που ιδρύθηκε, συνιστά τον βασικό χρηματοδοτικό οργανισμό για βιομηχανική και εφαρμοσμένη έρευνα και ανάπτυξη (R&D) στη χώρα. Τα κεφάλαια των χρηματοδοτήσεων που παρέχει αντλούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Η Φιλανδία δαπανά ένα σημαντικό ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (GDP) της σε ετήσια βάση για την έρευνα και την ανάπτυξη. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται κάθε χρόνο, γεγονός που αποτελεί σημαντικό δείγμα για τη φιλοσοφία λειτουργίας της Φιλανδικής Οικονομίας.

| ΈΤΟΣ | ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ GDP ΓΙΑ R & D |
|---|---|
| 1985 | 1.55% |
| 1990 | 1.91% |
| 1995 | 2.29% |
| 1997 | 2.72% |
| 1998 | 2.90% |
| 1999 | 3.11% |

**Πίνακας 9:** GDP για R&D στη Φιλανδία

Κάποιοι από τους στόχους του *TEKES* είναι:

- Να προσφέρει κανάλια συνεργασίας μεταξύ των Φιλανδικών επιχειρήσεων, των Πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων.
- Να ευνοήσει τον ανταγωνισμό στη Φιλανδική βιομηχανία προς όφελος των πολιτών.

- Να συμβάλλει στην αναβάθμιση της παραγωγικότητας, στη βελτίωση των οργανωσιακών δομών, στην αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών, στη μείωση της ανεργίας.
- Να ενθαρρύνει την ανάπτυξη καινοτομικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.
- Να συμβάλλει στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή της γνώσης σε πολλούς τομείς.
- Να παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των τεχνολογικών επιχειρήσεων.
- Να μεριμνήσει προκειμένου να εφαρμοστούν στην πράξη τα αποτελέσμάτα που έχουν προκύψει από την έρευνα και την ανάπτυξη.

Το *TEKES* συνεργάζεται και προσφέρει οικονομική υποστήριξη συμμετέχοντας σε διεθνείς τεχνολογικές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων των Ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων, του EUREKA, των ερευνητικών δραστηριοτήτων του OECD και του IEA (International Energy Agency), του European Cooperation in Scientific and Technical research (COST), του European Space Agency (ESA) και του Nordic Cooperation. Επιπλέον, προσφέρει ένα διεθνές δίκτυο τεχνικών συμβούλων με στόχο την αναβάθμιση της τεχνολογικής συνεργασίας ανάμεσα στις χώρες τους και στη Φιλανδία.

Τα προγράμματα που χρηματοδοτεί σήμερα το *TEKES* εντοπίζονται στους παρακάτω τομείς:

- Βιολογικής και Χημικής Τεχνολογίας (Bio and Chemical Technology)
- Τεχνολογιών Ενέργειας και Περιβάλλοντος (Energy and Environment Technology)
- Τεχνολογιών Κατασκευών (Construction Technology)
- Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Information and Communication Technology)
- Τεχνολογίας Παραγωγής και Υλικών (Production and Materials Technology)

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μέθοδος με την οποία το *TEKES* αξιολογεί τα προγράμματα που θα χρηματοδοτήσει. Συγκεκριμένα, οι χρηματοδοτήσεις και τα δάνεια παρέχονται στις επιχειρήσεις με σκοπό την έρευνα και την ανάπτυξη, με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- Τον βαθμό ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας που παρουσιάζουν.
- Τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα.
- Τους πόρους τους.
- Το βαθμό στον οποίο θα επηρεάσει η χρηματοδότηση αυτή την πορεία του έργου.

Ιδιαίτερη σημασία στην απονομή των επιδοτήσεων δίνεται:

- Στο βαθμό διασυνδεσιμότητας της επιδοτούμενης επιχείρησης με τις υπόλοιπες.
- Στις κοινές επιχειρήσεις (joint ventures).
- Στη λειτουργία των τοπικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων ως υπεργολάβους έργων των μεγαλύτερων εταιριών.
- Στο βαθμό συμμετοχής τους σε εθνικά τεχνολογικά προγράμματα.
- Στην ύπαρξη συμβολαίων παροχής υπηρεσιών με τα Φιλανδικά ερευνητικά ινστιτούτα και τα πανεπιστήμια, καθώς και στην προαγωγή της διεθνούς συνεργασίας.

Στον τομέα της βιομηχανικής έρευνας και τεχνολογίας, τα κεφάλαια με τα οποία χρηματοδοτεί το *TEKES* κινούνται στο 25 – 50% του κόστους που απαιτείται για τους μισθούς, τις πρώτες ύλες, τα μηχανήματα, τις συμβάσεις των υπεργολαβιών, των ταξιδιών και των πατέντων. Το παραπάνω ποσοστό μπορεί να αυξηθεί κατά 10% στην περίπτωση που η χρηματοδότηση απευθύνεται σε μικρομεσαία επιχείρηση.

Επιπλέον, υπάρχει και η δυνατότητα των δανείων (capital loan), όπου το ποσοστό εδώ διαμορφώνεται στο 35 – 60% του παραπάνω ποσού. Τα δάνεια στις βιομηχανίες για έρευνα και ανάπτυξη κινούνται στο 50 – 70% του παραπάνω κόστους. Και στην περίπτωση αυτή, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ευνοούνται με ένα επιπλέον ποσοστό 10%. Τέλος, η χρηματοδότηση των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ινστιτούτων καλύπτει το 50 – 100 % του προαναφερόμενου κόστους. [22]

### 1.4.3 Κράτη-Μέλη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης

#### 1.4.3.1 Ισραήλ

Αν μελετήσουμε αναλυτικά το κράτος του Ισραήλ, θα διαπιστώσουμε ότι η χώρα αυτή έχει επενδύσει ιδιαίτερα στο ανθρώπινο δυναμικό. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από τα πολλά και φημισμένα ακαδημαϊκά ινστιτούτα, το επιχειρηματικό πνεύμα που διακρίνει τους Ισραηλινούς παγκοσμίως και τη παγκόσμια θεώρηση του κράτους του Ισραήλ ως τον "διάδοχο της Silicon Valley". Ένα σημαντικό μερίδιο της ανάπτυξης της χώρας οφείλεται στην πολεμική βιομηχανία, η οποία κατασκευάζει και διαθέτει προς πώληση αεροπλάνα, πυραύλους και πολεμικό υλικό υποστήριξης.

##### 1.4.3.1.1 YOZMA Group

Μέχρι το 1993, το Ισραηλινό επιχειρηματικό περιβάλλον διακρινόταν από την απουσία επενδυτικών κεφαλαίων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και από την έλλειψη επαγγελματικής διαχείρισης για τα venture capitals που υπήρχαν στην αγορά. Επιπλέον, παρά τις επιτυχίες των Ισραηλινών επιστημόνων στην έρευνα και στην τεχνολογία, διακρινόταν ολοφάνερα οι συνεχείς αποτυχίες στον τομέα της διαφήμισης και της προώθησης των προϊόντων που παρήγαγαν.

Το 1993, ιδρύθηκε το YOZMA Group, το οποίο και δημιούργησε το πρώτο venture capital market μέσω της ανάπτυξης του κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών *Yozma*. Το Yozma Venture Capital είναι το ιδρυτικό κέντρο της Ισραηλινής βιομηχανίας για venture capital. Η αποστολή του ήταν να δημιουργήσει το πρώτο πραγματικό κεφάλαιο στην venture capital αγορά του Ισραήλ, και να επιτύχει τις μέγιστες αποδόσεις για τους επενδυτές μέσω αμερόληπτων επενδύσεων σε τεχνολογικές επιχειρήσεις και σε τομείς όπου το Ισραήλ έχει επιτύχει διεθνή αναγνώριση. Συγκεκριμένα, τα κεφάλαια κατευθύνονταν κατά κόρον στους τομείς της Πληροφορικής, του διαδικτύου, των Τηλεπικοινωνιών και των Ιατρικών τεχνολογιών.

Μέσα σε τρία χρόνια, το Yozma Group δημιούργησε – σε συνεργασία με κάποιους στρατηγικούς επενδυτές – δέκα *drop–down funds*, παρέχοντας στο καθένα κεφάλαιο που υπερέβαινε τα $20 εκατ. (το Minimum όριο ήταν $8 εκατ.). Τα κράτος συμμετείχε με ποσοστό λιγότερο από το 50%, ενώ το υπόλοιπο διατίθετο στους επενδυτές. Επιπλέον, έδωσε στους στρατηγικούς συνεργάτες, το δικαίωμα της εξαγοράς του ποσοστού που άνηκε στο κράτος μέσα σε πέντε το πολύ χρόνια. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε το «εναρκτήριο λάκτισμα» για την επαγγελματική διαχείριση της venture capital αγοράς του Ισραήλ. Σήμερα, τα drop–down funds του Yozma Group αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της εγχώριας venture αγοράς. Επιπλέον, το Yozma Group έχει προβεί σε έναν σημαντικό αριθμό επενδύσεων, οι οποίες έχουν προσελκύσει αρκετούς στρατηγικούς επενδυτές, όπως την America Online, τη Cisco, την Computer Associates, την Johnson & Johnson, την Medtronic και τη Microsoft.

Μια από τις επενδύσεις του Yozma αποτελεί η Biosense Inc. Ο τομέας δραστηριοποίησης της εταιρίας είναι τα ηλεκτροφυσιολογικά υπολογιστικά συστήματα (computerized

electrophysiological systems). Η επένδυση έγινε τον Ιούλιο του 1994 και άγγιξε το $1 εκατ. Τελικά, η επιχείρηση εξαγοράστηκε τον Οκτώβριο του 1997 από την Johnson & Johnson για $430 εκατ.

Σύμφωνα με στατιστικές, την τριετία 1993 – 1995, μόλις το 40% των πηγών του Venture Capital Funding προερχόταν από το εξωτερικό, σε αντίθεση με τη διετία 1999 – 2000 όπου το 80% του κεφαλαίου προερχόταν από το εξωτερικό. Όσον αφορά τις επενδύσεις σε νέες Ισραηλινές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, ισχύουν τα ακόλουθα στοιχεία:

| ΕΤΟΣ | VC Investment ($M) | Other ($M) |
|---|---|---|
| 1997 | ~ 250 | ~ 420 |
| 1998 | ~ 300 | ~ 600 |
| 1999 | ~ 400 | ~ 1000 |
| 2000 | ~ 900 | ~ 2280 |

**Πίνακας 7:** Επενδύσεις σε Start – Ups στο Ισραήλ

Το 1999, σύμφωνα με τις PriceWaterhouseCoopers και MoneyTree, τα ποσοστά των επενδύσεων ανά βιομηχανικό τομέα είχαν ως εξής:

| ΤΟΜΕΑΣ | ΠΟΣΟΣΤΟ |
|---|---|
| Λογισμικό | 48% |
| Τηλεπικοινωνίες | 29% |
| Ιατρικά Μηχανήματα | 9% |
| Υπολογιστές και Ηλεκτρονικές Συσκευές | 9% |
| Βιοτεχνολογία | 2% |
| ‘Άλλοι τομείς | 3% |

**Πίνακας 8:** Ποσοστά επενδύσεων ανά τομέα στο Ισραήλ

Εξαιτίας της επιτυχίας αυτής, το Yozma Group προέβη το 1998 σε σύσταση νέου κεφαλαίου, του *Yozma L,* με κεφάλαιο $80 εκατ. Στους συνεργάτες της κίνησης αυτής περιλαμβάνονται η *Yozma management & Investments Ltd.*, κάποιοι Ισραηλινοί οργανισμοί, τοπικές τράπεζες, καθώς και φημισμένοι Αμερικανικοί και Ευρωπαϊκοί οργανισμοί.

Σύμφωνα με τελευταίες πληροφορίες, το έτος 2000 δόθηκαν υπό την εποπτεία των τεχνολογικών Venture Capital Funds πάνω από $5 δις., από τα οποία τα $2 δις. δόθηκαν σε επενδύσεις. Την ίδια χρονιά, λειτουργούσαν 50 venture capital εταιρίες. Αναμένεται, ότι για την προσεχή πενταετία, η αγορά θα χρειάζεται τουλάχιστον $2 δις. κεφάλαια το χρόνο.

Η επενδυτική στρατηγική που ακολουθεί το Yozma, απευθύνεται σε επιχειρήσεις με σταθερή διοίκηση, με δυνητικότητα εκπλήρωσης των αναγκών της αγοράς, και με ευρεία τεχνολογική βάση. Τα βασικά της χαρακτηριστικά είναι:

- *Χρηματοδότηση όλων των φάσεων της επένδυσης*. Οι αρχικές επενδύσεις ξεκινούν από $0.5 εκατ. - $3 εκατ. και στη συνέχεια εγκρίνονται νέα κεφάλαια όταν απαιτούνται.
- *Επικέντρωση στη βιομηχανία*. Κατά κανόνα επιλέγονται επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της Πληροφορικής, του Internet, των Τηλεπικοινωνιών και των Ιατρικών Τεχνολογιών, και διακρίνονται από υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν υποδομές προς εξυπηρέτηση της νέας γενιάς του Ηλεκτρονικού Εμπορίου και των Επικοινωνιών Ευρείας Ζώνης.

- *Γεωγραφική επικέντρωση*. Οι επενδύσεις γίνονται κυρίως σε Ισραηλινές ή άμεσα σχετιζόμενες με το Ισραήλ επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις διεθνείς αγορές.
- *Παροχή Προστιθέμενης Αξίας*. Το Yozma βοηθά τις επιχειρήσεις χαρτοφυλακίου (portfolio companies) στους εξής τομείς:
  - Εύρεση και πρόσληψη ανώτερων διευθυντών, διοικούντων μελών και ειδικών στην τεχνολογία.
  - Σχεδιασμός επιχειρησιακών στρατηγικών.
  - Εύρεση κεφαλαίων από τις ιδιωτικές και τις δημόσιες αγορές.
  - Ανάπτυξη σχέσεων με στρατηγικούς συνεργάτες.

Συνήθως, το Yozma συμμετέχει στη διοίκηση των επιχειρήσεων χαρτοφυλακίου ενεργά.

Οι στόχοι που έχει θέσει το Yozma για τα προσεχή χρόνια είναι:

- *Ανταγωνισμός*. Αύξηση των χρηματοδοτήσεων μέσω αύξησης των κεφαλαίων και των πηγών.
- *Παγκοσμιοποίηση*. Προσέλκυση Αμερικανικών και Ευρωπαϊκών εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών. Προσέλκυση στρατηγικών επενδυτών στα Venture Capitals και στις νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Επένδυση Ισραηλινών κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών σε Αμερικανικές και Ευρωπαϊκές νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες (start – ups).
- *Στόχος*. Η πλειοψηφία των επενδύσεων θα κατευθύνεται στο Internet και τις Τηλεπικοινωνίες. Επιπλέον, θα δοθούν κεφάλαια για την ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας.

## *1.5 Κωδικοποίηση πολιτικών και δράσεων για την Επιχειρηματική Καινοτομία στον Ελληνικό χώρο*

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται κάποιες δράσεις που αναπτύσσονται από την Ελληνική Κυβέρνηση μέσω των Υπουργείων Ανάπτυξης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, και εντοπίζονται στη θεματική ενότητα της ανάπτυξης επιχειρηματικότητας στο περιβάλλον της Ψηφιακής Οικονομίας. Σημειώνεται ότι η Ελλάδα είναι μια από τις λίγες χώρες–μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαθέτουν Υπουργείο Ανάπτυξης, γεγονός που φανερώνει τη μεγάλη σημασία που δίδεται στον τομέα αυτό.

Για την ανάπτυξη των δράσεων λαμβάνονται υπόψη οι Κοινοτικές Οδηγίες, η εμπειρία των υπόλοιπων κρατών – μελών και τρίτων χωρών, οι δυνατότητες της Ελληνικής Οικονομίας, και οι ανάγκες της αγοράς. Οι περισσότερες πρωτοβουλίες στηρίζονται οικονομικά από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, με τη βοήθεια του οποίου η Ελλάδα φιλοδοξεί να κατακτήσει μια εξέχουσα θέση στο Ευρωπαϊκό Οικονομικό και Επιχειρηματικό περιβάλλον.

Καθώς οι δυνατότητες των τεχνολογιών εξελίσσονται ταχύτατα και το οικονομικό περιβάλλον παγκοσμιοποιείται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μία σειρά από νέες προκλήσεις, γεγονός που καθορίζει τη σχετική κυβερνητική πολιτική.

Το επιχειρησιακό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από τη διεθνοποίηση των αγορών, την εξειδίκευση των απαιτήσεων των πελατών, τον έντονο ανταγωνισμό και τη μείωση του κύκλου ζωής των προϊόντων. Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων στη σύγχρονη εποχή εξαρτάται άμεσα από την ικανότητα προσαρμογής τους στις νέες συνθήκες. Για να εξασφαλισθεί η συμβολή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην ανάπτυξη, θα πρέπει να δρομολογηθεί μια σειρά από συντονισμένες δράσεις σε όλα τα επίπεδα. Η προώθηση της

επιχειρηματικότητας καθώς και διευκόλυνση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων αποτελούν προτεραιότητες στο πλαίσιο της «νέας οικονομίας». Επιπλέον, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας και των αντίστοιχων επιχειρηματικών πρακτικών στη λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Για το σκοπό αυτό, κρίνεται απαραίτητη η άμεση υιοθέτηση των αλλαγών και των δυνατοτήτων αυτών από τις ελληνικές επιχειρήσεις. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι εν λόγω επιχειρήσεις εντοπίζεται στο χαμηλό βαθμό ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο, ο οποίος και είναι πολύ χαμηλότερος σε σύγκριση με την άλλη όχθη του Ατλαντικού.

Η πολιτική του Υπουργείου για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις επικεντρώνεται στους παρακάτω βασικούς άξονες:

1. Τεχνολογική αναβάθμιση και εισαγωγή καινοτομιών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις
2. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας
3. Ενίσχυση και αναβάθμιση της απασχόλησης

Οι άξονες αυτοί σκιαγραφούν το γενικό περίγραμμα όπου θα κινηθούν οι οικονομικές και τεχνικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της ψηφιακής ανάπτυξης στο άμεσο μέλλον. Παρακάτω αναλύονται τα μέτρα που προωθούνται για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας στον ελληνικό χώρο. [7],[8],[9],[12]

### 1.5.1 Δημιουργία ευνοϊκού διοικητικού περιβάλλοντος

Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη δημιουργία και ανάπτυξη των κατάλληλων θεσμικών και διαχειριστικών δράσεων, με στόχο της ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία / επέκταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων καινοτομικού χαρακτήρα.

- Βελτίωση του επιχειρησιακού περιβάλλοντος με τον εξορθολογισμό και την απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, και την αύξηση της διαθεσιμότητας σε υποδομές υψηλών προδιαγραφών για την προσέλκυση νέων επενδύσεων.
- Ανάπτυξη "one stop shop" στις 52 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις της χώρας σε διασύνδεση με την κεντρική υπηρεσία της ΓΓΒ του ΥΠΑΝ και το ΕΛΚΕ με στόχο την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και τη μείωση των χρόνων απόκρισης της Διοίκησης στην έκδοση αδειών .
- Εισαγωγή της ηλεκτρονικής πληροφόρησης και των ηλεκτρονικών συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων και του Υπουργείου Ανάπτυξης, ή / και των αρμόδιων υπηρεσιών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων

Στο πλαίσιο της ευρύτερης πρωτοβουλίας του Υπουργείου Ανάπτυξης για την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος έχουν ήδη πραγματοποιηθεί τρεις σημαντικές δράσεις:

- Μειώνεται ο αριθμός των δικαιολογητικών για την άδεια εγκατάστασης επιχειρήσεων από 9 που χρειάζονται σήμερα σε 6, ενώ ταυτόχρονα ο χρόνος που απαιτείται για την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης συντομεύεται κατά 2 μήνες.
- Εγκαταστάθηκε στις αρχές Φεβρουαρίου του 2001 στο διαδίκτυο *ο Ηλεκτρονικός Οδηγός* που πληροφορεί και κατευθύνει τους επιχειρηματίες σχετικά με την απαιτούμενη *διαδικασία σύστασης μιας επιχείρησης*.
- Ολοκληρώνεται το έργο της οργάνωσης και λειτουργίας των πέντε πρώτων *πιλοτικών Κέντρων Υποδοχής Επενδύσεων* (one stop shops) στις Νομαρχίες της Θεσσαλονίκης, Πάτρας, Ηρακλείου, Βόλου και Κομοτηνής.

- Μειώνεται δραστικά ο χρόνος και το κόστος για τη σύσταση νέας επιχείρησης. Ο χρόνος μειώνεται πλέον στις 7 – 10 ημέρες και το απαιτούμενο κόστος κατά 30%.

### 1.5.2 Διευκόλυνση της πρόσβασης στο κεφάλαιο

#### 1.5.2.1 Εγγυοδοτικός Φορέας

Το μέτρο αυτό έρχεται να καλύψει ένα κενό στην αγορά, που συνδέεται με την αδυναμία παροχής των απαιτούμενων εμπραγμάτων εγγυήσεων από τις ΜΜΕ και τις ΠΜΕ προς τα πιστωτικά ιδρύματα. Ακόμη και στις περιπτώσεις που οι επιχειρηματίες της κατηγορίας αυτής διαθέτουν τα αιτούμενα εμπράγματα στοιχεία, η κατάσταση αυτή οδηγεί σε υπερβολική και κοινωνικά μη αποδεκτή διακινδύνευση του συνόλου των οικογενειακών περιουσιακών τους στοιχείων και σε αδυναμία προώθησης της επιχειρηματικότητας.

Η ενθάρρυνση-διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ και ιδίως των ΠΜΕ στην αγορά κεφαλαίων, με τη διασφάλιση αντισταθμιστικού μηχανισμού επιμερισμού του ρίσκου. Με αυτό τον τρόπο ενθαρρύνεται ουσιαστικά η ανάληψη επιχειρηματικών εγχειρημάτων για τη δημιουργία και τη λειτουργία μικρών επιχειρήσεων. Η επιτυχής υλοποίηση του μέτρου συνεισφέρει στη σύγκλιση της ανταγωνιστικότητας μέσω της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας.

Η αποδοτική λειτουργία του Φορέα Εγγυοδότησης απαιτεί την *κατανομή των κινδύνων και των ωφελειών ανάμεσα στους τρεις εταίρους*. Αυτό απαιτεί την κατ΄ αρχήν συμφωνία – συνεργασία – συνεννόηση των τριών μερών.

Ο *Εγγυοδοτικός Φορέας* θα λειτουργεί υπό την εποπτεία της Τραπέζης της Ελλάδας και η σύσταση του θα πραγματοποιηθεί μέσω ειδικού νόμου στον οποίο θα προσδιορίζονται λεπτομερώς ο ρόλος και οι υποχρεώσεις του Φορέα και των άλλων εμπλεκομένων μερών.

Κρίσιμο ζήτημα για την επιτυχή λειτουργία του αποτελεί ο ακριβής προσδιορισμός των όρων και των διαδικασιών / κανόνων λειτουργίας του. Ο λεπτομερής καθορισμός αυτών των διαδικασιών δεν είναι απλώς θέμα νομικό (όπως πολλές φορές έχει υποστηριχθεί) αλλά ουσίας και απαιτεί κατάλληλη προετοιμασία και συνεννόηση ανάμεσα σε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη.

Με μετοχικό κεφάλαιο περίπου 30 δισεκ. δρχ. ο Φορέας *στοχεύει στην υποστήριξη περίπου 40.000 μικρομεσαίων επιχειρήσεων, και στην παροχή εγγυήσεων ύψους 700 δισ. δρχ.* σε ορίζοντα δεκαετίας.

#### 1.5.2.2 ΚΕΣΥΤ - Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Υψηλής Τεχνολογίας [3]

Η ραγδαία ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και των νέων επιχειρηματικών προτύπων, που έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας επιβάλλουν την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε τομείς τεχνολογικής έντασης και έντασης γνώσης.

Στο πλαίσιο αυτό δημιουργείται το Ειδικό Ταμείο *Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Υψηλής Τεχνολογίας (Κ.Ε.Σ.Υ.Τ. Α.Ε.)* για την ενίσχυση νέων επιχειρήσεων έντασης τεχνολογίας και γνώσης με στόχο την ενθάρρυνση επιστημόνων και νέων επιχειρηματιών στην ανάπτυξη αντίστοιχης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η εταιρεία αυτή θα λειτουργεί

[3] Άρθρο 10 του Νόμου 2919, 25/6/2001

σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας που διέπεται από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει κάθε φορά, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο σημείο αυτό.

Σκοπός της εταιρείας είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε τομείς τεχνολογικής έντασης και έντασης γνώσης που έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού η εταιρεία προβαίνει σε κάθε σχετική ενέργεια και ιδίως:

- Χρηματοδοτεί νέες επιχειρήσεις, νέους επιχειρηματίες και νέους επιστήμονες που δραστηριοποιούνται στο τομέα των νέων τεχνολογιών και των νέων επιχειρηματικών προτύπων.
- Παρέχει διοικητική υποστήριξη, υποδομές και συμβουλευτικές υπηρεσίες που συμβάλλουν στον επιχειρηματικό σχεδιασμό και στην οργάνωση των νέων επιχειρήσεων, επιχειρηματιών και επιστημόνων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των νέων τεχνολογιών και των νέων επιχειρηματικών προτύπων.
- Συνεργάζεται με ιδιωτικές εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών (Ε.Κ.Ε.Σ.) και χρηματοδοτικούς φορείς για την από κοινού επένδυση σε νέες επιχειρήσεις νέων τεχνολογιών και των νέων επιχειρηματικών προτύπων που βρίσκονται στα πρώτα στάδια ανάπτυξης.
- Συμμετέχει με κεφάλαιο σε χρηματοδοτικούς φορείς, οι οποίοι έχουν συναφή με το ταμείο σκοπό.

Το Κ.Ε.Σ.Υ.Τ. θα λειτουργήσει με γνώμονα την ευελιξία και αποτελεσματικότητα που απαιτείται, και σε συνδυασμό με την ανάγκη για διασφάλιση της βιωσιμότητάς του θα συνεργασθεί με εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών και άλλους χρηματοδοτικούς φορείς. Η συνεργασία έχει τη μορφή είτε της συμμετοχής των φορέων αυτών στο κεφάλαιο και τη διοίκηση του Ταμείου, είτε της από κοινού χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Στο σύνολο των δραστηριοτήτων που ενισχύονται από το Ταμείο η συμμετοχή κεφαλαίων του ιδιωτικού τομέα θα είναι τουλάχιστον 50%.

Εκτός από κεφάλαια, το Κ.Ε.Σ.Υ.Τ. επιδιώκει να εξασφαλίσει για τις νέες επιχειρήσεις διοικητική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες για τον επιχειρηματικό σχεδιασμό και την οργάνωσή τους.

Οι στρατηγικές επιλογές του Κ.Ε.Σ.Υ.Τ. καθορίζονται από Ειδικό Συμβούλιο που θα απαρτίζεται από διακεκριμένες προσωπικότητες του επιχειρηματικού και ακαδημαϊκού κόσμου.

Οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις για την παροχή χρηματοδότησης των νέων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο τομέα των νέων τεχνολογιών και των νέων επιχειρηματικών προτύπων έχουν οριστεί το Ν.2919/2001

#### 1.5.2.3 ΤΑΝΕΟ - Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας

Παράλληλα, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας εξήγγειλε την έναρξη λειτουργίας του *Ταμείου Νέας Οικονομίας* με τη μορφή Ανώνυμου Εταιρίας (Τ.Α.ΝΕ.Ο. Α.Ε.), το οποίο προσβλέπει στη σύσταση των πρώτων εταιριών επιχειρηματικών συμμετοχών ως το φθινόπωρο του 2001. Το Τ.Α.ΝΕ.Ο. έχει συσταθεί με το άρθρο 28 του Ν. 2843/2000 και έχει ως μοναδικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο. Οι εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών που θα ιδρυθούν πρέπει να αναλάβουν την επένδυση σε καινοτόμες επιχειρηματικές δραστηριότητες που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής τους.

Το Τ.Α.ΝΕ.Ο. θα λάβει από τους επόμενους κρατικούς προϋπολογισμούς επιχορήγηση ύψους 150 δις. δρχ., η οποία σύμφωνα με εκτιμήσεις, θα κινητοποιήσει κεφάλαια που θα ξεπερνούν το 1,5 τρις. δρχ. Το βασικό θετικό σημείο της δράσης είναι ο έλεγχος των χρηματοδοτήσεων

από ειδική επενδυτική επιτροπή στελεχωμένη με ανθρώπους που διαθέτουν την απαραίτητη τεχνογνωσία. Συγκεκριμένα, τα μέλη της επιτροπής θα είναι θεσμικοί εκπρόσωποι και επιστήμονες, που θα διαθέτουν την απαραίτητη εμπειρία, και θα είναι αναγνωρισμένοι για το έργο τους.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις παραγόντων της αγοράς, η κίνηση αυτή – σε συνδυασμό με την ευνοϊκή μεταχείριση που προαναγγέλθηκε – θα τροφοδοτήσει καταλυτικά την ανάπτυξη του κλάδου, η οποία βρίσκεται σε εμβρυακό στάδιο, με την ανάπτυξή του να καθυστερεί εξαιτίας και της αδυναμίας εκ μέρους των μικρών επιχειρήσεων να αντλήσουν ρευστότητα υπό τις παρούσες συνθήκες δυσπραγίας στην αγορά.

Ένας άλλος τομέας που στοχεύει το Τ.Α.ΝΕ.Ο. είναι η σύζευξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας με την παροχή ουσιαστικών κινήτρων εκ μέρους του κράτους. Φιλοδοξία είναι να γίνουν ουσιαστικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση.

Αν και ο κλάδος αντιμετωπίζει διεθνώς μια σοβαρή οικονομική κρίση – γεγονός που δημιουργεί αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα του έργου – προβλέπεται πως η χρήση της διεθνούς εμπειρίας και των διεθνών εξελίξεων, θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων. Το γεγονός ότι ο κλάδος ξεκινά την οικοδόμησή του σε μια περίοδο χαμηλών αποτιμήσεων, αποτελεί παράγοντα διασφάλισης των προοπτικών ικανοποιητικής ανάπτυξης. Εξαιτίας της διεθνούς οικονομικής ανασφάλειας, η εμβέλεια των επενδύσεων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών έχει επιβραδυνθεί, αντίθετα από την αρχική ραγδαία εξέλιξη που παρουσίασαν την τελευταία δεκαετία. Η φάση αυτή της ασάφειας έχει ήδη αρχίσει να ανατρέπεται με κινήσεις αντίστοιχες του Τ.Α.ΝΕ.Ο. σε αρκετές αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες χώρες. Η Ελληνική Κυβέρνηση σκοπεύει μέσω του Τ.Α.ΝΕ.Ο να συμβάλλει στην ανασύνταξη και επαναδραστηριοποίηση των Ελληνικών εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών – σε πρώτη φάση – και την άντληση κεφαλαίων από τις αντίστοιχες διεθνείς επιχειρήσεις, με στόχο τις επενδύσεις στην Ελλάδα. Σε επίπεδο ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, το Τ.Α.ΝΕ.Ο. εντάσσει τη λειτουργία του στην ευρύτερη κατεύθυνση της τόνωσης της ανταγωνιστικότητας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ήδη έχουν πραγματοποιηθεί επαφές με κατεύθυνση τη συμμετοχή του Τ.Α.ΝΕ.Ο. και στο κεφάλαιο ύψους 70 εκατ. Ευρώ, το οποίο έχει ιδρύσει η Εθνική Τράπεζα σε συνεργασία με τη Microsoft. Στο συγκεκριμένο έργο, η Microsoft λειτουργεί ως χρηματοοικονομικός σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, το Τ.Α.ΝΕ.Ο. θα λειτουργήσει ως συγχρηματοδότης, σε συνδυασμό με ιδιωτικές εταιρίες για τη σύσταση εταιριών επιχειρηματικών συμμετοχών που θα «εκκολάψουν» business plans νέων επιχειρήσεων, με έμφαση στους τομείς της Νέας Οικονομίας. Η συμμετοχή του Τ.Α.ΝΕ.Ο. θα είναι μειοψηφική, χωρίς ανάμειξη στους επιχειρηματικούς σχεδιασμούς, αλλά με το δικαίωμα διενέργειας έκτακτων διαχειριστικών ελέγχων. Η διαχείριση των εταιριών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών στις οποίες το Τ.Α.ΝΕ.Ο. θα επενδύει, θα πρέπει να γίνεται από τον ιδιωτικό τομέα, ενώ οι επενδυτικές αποφάσεις των διαχειριστών θα λαμβάνονται με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Τα κυριότερα κριτήρια επιλογής των παραπάνω εταιριών είναι η αξιοπιστία και η φερεγγυότητα τους, καθώς και η συμβολή των χρηματοδοτούμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην ανάπτυξη τομέων νέας οικονομίας.

Σε ότι αφορά τις φορολογικές ελαφρύνσεις για τις εταιρίες επιχειρηματικών συμμετοχών, εξετάζεται ένα σύνολο προτύπων, δίχως να αποκλείεται η υιοθέτηση ενός πλάνου, σύμφωνα με το οποίο, θα εξομοιωθεί το φορολογικό καθεστώς που θα διέπει τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών με εκείνο των αμοιβαίων κεφαλαίων και των εταιριών επενδύσεων. Σημειώνεται πως αυτό προβλέπει φορολόγηση με συντελεστή 3 $^{0}/_{00}$ επί του ενεργητικού τους.

Η διαδικασία της εκδήλωσης ενδιαφέροντος λήγει στις 29 Ιουνίου 2001. Ο σκοπός της εκδήλωσης ενδιαφέροντος είναι να διαμορφωθούν, κατόπιν διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους επενδυτές, οι βασικοί όροι με τους οποίους το ταμείο θα συμμετέχει σε εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών. [9],[10],[11]

#### 1.5.2.4 Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη για την Κοινωνία της Πληροφορίας

Στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» (2000 – 2006) και στον Άξονα Προτεραιότητας 3: «Ανάπτυξη και Απασχόληση στην Ψηφιακή Οικονομία», εντάσσεται το Μέτρο 3.3: «Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη για την Κοινωνία της Πληροφορίας».

Γενικοί στόχοι του μέτρου είναι η ενθάρρυνση της παραγωγής καινοτομικών προϊόντων ή / και διαδικασιών μέσω της διασύνδεσης έρευνας και παραγωγής με τη λειτουργία κοινοπραξιών ερευνητικών και παραγωγικών φορέων καθώς και η ενίσχυση – συμπλήρωση και διεύρυνση των υποδομών των ερευνητικών φορέων.

Ειδικότερα το μέτρο στοχεύει:

- Στην ανάπτυξη δράσεων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε&ΤΑ), προβολής και επιχειρηματικής αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε τομείς των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ),
- Στην ενδυνάμωση της συνεισφοράς των επιχειρήσεων στην ερευνητική προσπάθεια,
- Στην ανάπτυξη και επέκταση δικτύων και προηγμένων υπηρεσιών τηλεματικής,
- Στη δημιουργία και διάχυση περιεχομένου σχετικού με την έρευνα στις ΤΠΕ.

Αναλυτικότερα, ανά τομέα προβλέπονται τα εξής:

- **Δράσεις Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης:** Επιδιώκεται η ενίσχυση ερευνητικών κοινοπραξιών Επιχειρήσεων, ΑΕΙ και Ερευνητικών κέντρων στους επόμενους ενδεικτικούς θεματικούς τομείς:
  - *Ηλεκτρονική Μάθηση (e-learning):* Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ανάπτυξη καινοτόμων (τεχνολογικά) προϊόντων και υπηρεσιών e-learning καθώς και η ανάπτυξη ή / και προσαρμογή τεχνολογιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών e-learning. Η τεχνολογική καινοτομία θα συνίσταται σε ολοκλήρωση τεχνολογιών, υλικού, μεθόδων και προϊόντων, σε ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και νέων υπηρεσιών.
  - *Ηλεκτρονικό Επιχειρείν (e-business):* Με τη δράση αυτή επιδιώκονται:
    - Η υποστήριξη της έρευνας, ανάπτυξης και διάδοσης της χρήσης ΤΠΕ στο χώρο του Ηλεκτρονικού Επιχειρείν με αντικείμενο την ολοκλήρωση τεχνολογικών λύσεων με επιχειρησιακά λειτουργικά μοντέλα (παραδοσιακά ή νέα), δίνοντας έμφαση στις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε κλάδους που έχουν εξαγωγικό χαρακτήρα και σε τομείς της Ελληνικής οικονομίας που έχουν κυρίως ψηφιακά προϊόντα / υπηρεσίες.
    - Η εφαρμογή τεχνολογιών αιχμής για την ανάπτυξη πρωτοποριακών ολοκληρωμένων λύσεων με έμφαση στην εξασφάλιση ασφάλειας και εμπιστοσύνης στις ηλεκτρονικές συναλλαγές.
  - *Επεξεργασία Εικόνων, Ήχου & Γλώσσας:* Η δράση αυτή έχει ως στόχο τη δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων διεπαφής χρήστη (user interface) που θα αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες επεξεργασίας εικόνας, ήχου, οπτικής αναγνώρισης χαρακτήρων, φωνής κ.λπ. Θα ενθαρρυνθούν σύνθετες ενέργειες που θα συνδυάζουν περισσότερα του ενός μέσα όπως: διαλογικά συστήματα ανάκτησης πληροφοριακών δεδομένων μέσω φωνής, καθώς και διαλογικά συστήματα ανάκτησης κειμένου μέσω φυσικών γραπτών ή προφορικών διαλόγων στην Ελληνική γλώσσα. Θα υποστηριχθεί επίσης η ανάπτυξη εφαρμογών υπερμέσων (hypermedia) που θα ενσωματώνουν τις παραπάνω τεχνολογίες και θα

επιτρέπουν την ανάκτηση και επεξεργασία σύνθετων δομών δεδομένων που είναι αποθηκευμένα σε μεγάλες βάσεις δεδομένων.

- *Εφαρμογές ΤΠΕ σε ειδικούς τομείς:* Η δράση αυτή θα συμπεριλάβει την ανάπτυξη τεχνολογιών και υπηρεσιών δικτύων και επικοινωνιών σε επιλεγμένους τομείς, συστήματα για εξειδικευμένες εφαρμογές, ηλεκτρονική υποστήριξη παροχής υπηρεσιών υγείας, μικροηλεκτρονική, τεχνολογία δικτύων, έξυπνες κάρτες (επιδεικτικές καινοτόμες εφαρμογές στους τομείς που αναφέρονται στο e-Europe).

- **Ανάπτυξη – ενίσχυση – επέκταση δικτύων για την Ε&ΤΑ:** Με αυτή την κατηγορία δράσεων επιδιώκεται η ανάπτυξη, ενίσχυση και επέκταση δικτύων που έχουν σχέση με την Ε&ΤΑ, όπως το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ) και η ανάπτυξη προηγμένων υπηρεσιών τηλεματικής μεταξύ ερευνητικών φορέων. Αυτό, μεταξύ άλλων, θα επιτρέψει αφενός τη σύνδεση και νέων φορέων με το ΕΔΕΤ και αφετέρου θα δώσει τη δυνατότητα στους συνδεδεμένους φορείς του ΕΔΕΤ να αναπτύξουν και πιλοτική χρήση προηγμένων πρωτοκόλλων στο Διαδίκτυο με έμφαση στην υποστήριξη εφαρμογών πολυμέσων (τηλε-εκπαίδευση, τηλε-ιατρική, τηλε-εργασία), στη διασύνδεση υπερ-υπολογιστικών κέντρων, εικονικών βιβλιοθηκών και εργαστηρίων και στην ανάπτυξη τεχνολογιών σύγκλισης μέσα από το Διαδίκτυο νέας γενιάς.

- **Οργάνωση και διάχυση ψηφιακού περιεχομένου για την Ε&ΤΑ:** Με αυτή την κατηγορία δράσεων επιδιώκεται η δημιουργία και διάχυση κατάλληλα οργανωμένων ψηφιακών πληροφοριών και δεδομένων, προερχομένων από το διεθνές και εθνικό περιβάλλον καθώς και η ανάπτυξη εφαρμογών και εργαλείων για την αξιοποίηση και διάχυση αυτού του περιεχομένου.

### 1.5.3 "Περίθαλψη" καινοτομικής επιχειρηματικότητας: Θερμοκοιτίδες και επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα και ερευνητικά κέντρα

Στόχος του Μέτρου αυτού είναι η ανάπτυξη τεχνολογικών πάρκων και ερευνητικών κέντρων προς την κατεύθυνση της παροχής υπηρεσιών που ενδιαφέρουν τις επιχειρήσεις. Το Μέτρο περιλαμβάνει τις ακόλουθες παρεμβάσεις:

*(i) Θερμοκοιτίδες και Ε&Τ πάρκα.* Η γενική εκτίμηση είναι ότι τα σχέδια για την ανάπτυξη Ε&Τ πάρκων αποδίδουν με πολύ αργούς ρυθμούς, αλλά η αποτελεσματικότητά τους θα βελτιωθεί πολύ σύντομα με την αλλαγή του πλαισίου (νομικού και επιχειρηματικού) για την εκμετάλλευση της γνώσης και των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Στο Μέτρο αυτό θα αναληφθούν δράσεις για την επέκταση των θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων έντασης γνώσης εκεί όπου το προηγούμενο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δημιούργησε επαρκές δυναμικό, ενώ θα γίνει προσπάθεια εξορθολογισμού και αύξησης της αποτελεσματικότητας εκεί που διάφορες αδυναμίες και αντιστάσεις, τόσο στον τομέα των επενδύσεων όσο και της διοίκησης, έχουν αναστείλει την ανάπτυξη των Ε&Τ πάρκων. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Μελέτη και κατασκευή νέων θερμοκοιτίδων για συμπλήρωση υπάρχουσων ή έναρξη δραστηριότητας συγκέντρωσης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων υψηλής έντασης γνώσης, κατά προτεραιότητα με τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών οικονομικών συντελεστών οι οποίοι και θα συνεισφέρουν στην χρηματοδότηση
- Ανάπτυξη συμβουλευτικών δραστηριοτήτων για την υποστήριξη της τεχνολογικής καινοτομίας και της μεταφοράς τεχνολογίας από τα ίδια τα Ε&Τ πάρκα και τις θερμοκοιτίδες ή και από ιδιώτες (τεχνομεσίτες κ.λπ.)
- Ανάπτυξη παρόμοιων δραστηριοτήτων από τα γραφεία διαμεσολάβησης των ερευνητικών κέντρων, των ΑΕΙ και των ΤΕΙ.

- Προβολή και διάδοση των δραστηριοτήτων αυτών και ενημέρωση των ερευνητών για τις δυνατότητες εκμετάλλευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων και της Ε&Τ γνώσης γενικότερα.

Κριτήρια για την επιλογή των έργων είναι η συμβολή τους στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας της περιοχής.

Στο τέλος της πρώτης 3-ετίας του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα πρέπει να λειτουργούν πλήρως τα Ε&Τ πάρκα και οι θερμοκοιτίδες που έχουν ήδη δημιουργηθεί. Στο τέλος της προγραμματικής περιόδου προσδοκάται ο τριπλασιασμός του αριθμού των επιχειρήσεων που θα είναι εγκατεστημένες και η πιθανή έναρξη λειτουργίας Ε&Τ θερμοκοιτίδων σε δυο νέες πόλεις.

Όσον αφορά τα γραφεία διαμεσολάβησης θα επιχειρηθεί αφενός αύξηση του αριθμού τους, με τη λειτουργία νέων γραφείων σε ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δεν έχουν μέχρι τώρα δραστηριοποιηθεί και η αύξηση του «κύκλου εργασιών» με ετήσιο ρυθμό περί το 10%. Η ενίσχυση των γραφείων διαμεσολάβησης θα γίνει μετά από αξιολόγηση της μέχρι τώρα προσφοράς τους από εξωτερικό εμπειρογνώμονα με διεθνή πείρα.

*(ii) Ανάπτυξη ερευνητικών κέντρων με τη συμμετοχή χρηστών. Υποστήριξη των εργαστηρίων που συνεργάζονται με επιχειρήσεις και χρήστες έρευνας.* Με τα προηγούμενα επιχειρησιακά προγράμματα ενθαρρύνθηκε η παροχή υπηρεσιών από ερευνητικά εργαστηριακά κέντρα ή ΑΕΙ προς τις επιχειρήσεις και χρηματοδοτήθηκε τόσο ο εξοπλισμός τους όσο και μέρος της λειτουργίας τους, με αποτέλεσμα, ένα σημαντικό μέρος των εσόδων τους να προέρχεται σήμερα από την απ' ευθείας παροχή υπηρεσιών προς τρίτους, εντός και εκτός Ελλάδας. Ταυτόχρονα, ιδρύθηκαν νέα ερευνητικά ινστιτούτα, σε τομείς που παρουσιάζουν κατά τεκμήριο αναπτυξιακό ενδιαφέρον, τα οποία ενισχύονται από τον κρατικό προϋπολογισμό με κονδύλια εκκίνησης. Οι φορείς αυτοί, προκειμένου να αναπτυχθούν περαιτέρω, οφείλουν να αναζητήσουν μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συνεργασίες με παραγωγικούς φορείς και άλλους χρήστες των ερευνητικών αποτελεσμάτων και των υπηρεσιών τους, οι οποίοι θα συμμετάσχουν με δικούς τους πόρους στην επέκταση των υποδομών και των δραστηριοτήτων.

Η ανάπτυξη ερευνητικών κέντρων και εργαστηρίων ακολουθεί κατευθύνσεις για τις οποίες εκδηλώνεται έμπρακτα το ενδιαφέρον επιχειρήσεων ή άλλων χρηστών των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Η εκδήλωση ενδιαφέροντος μπορεί να γίνει είτε για την επέκταση της υποδομής υπάρχοντος εργαστηρίου σε ερευνητικό κέντρο, ινστιτούτο, ΑΕΙ ή ΤΕΙ είτε για τη δημιουργία νέου κέντρου ή ινστιτούτου. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς χρήστες και επιχειρήσεις θα συμβάλουν οικονομικά στην ανάπτυξη ή τη δημιουργία εργαστηρίων με τους εξής τρόπους:

- Συγχρηματοδότηση του από κοινού συμφωνημένου προϋπολογισμού δημιουργίας και ανάπτυξης του εργαστηρίου ή ινστιτούτου
- Δέσμευση, με υπογραφή προγραμματικής ή ανάλογης συμφωνίας, για την ανάθεση εργασιών επιστημονικής και τεχνολογικής υποστήριξης (έρευνες, μελέτες, μετρήσεις, αναλύσεις κτλ) του φορέα - χρήστη από το εργαστήριο ή ινστιτούτο.

Οι φορείς - χρήστες μπορεί να εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε οποιαδήποτε άλλη χώρα. Η πώληση προϊόντων και η παροχή των υπηρεσιών από το εργαστήριο προς τους χρήστες των υπηρεσιών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το επίπεδο ανάπτυξης της αγοράς αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών στην Ελλάδα και το επίπεδο των τιμών στις οποίες διατίθενται τα εν λόγω προϊόντα ή και υπηρεσίες.

*(iii) Τρόπος Υλοποίησης.* Οι ενισχύσεις των Ε&Τ Πάρκων και των Ερευνητικών Κέντρων θα γίνει σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο (Νόμοι 1514/85, 1733/87, 2741/99 και οι

τροποποιήσεις τους καθώς και τα Προεδρικά Διατάγματα και αποφάσεις για την εφαρμογή τους). Η ενίσχυση των θερμοκοιτίδων και πάρκων ιδιωτών επενδυτών θα γίνει με βάση το θεσμικό πλαίσιο που βρίσκεται σε τελικό στάδιο επεξεργασίας και πρόκειται να κοινοποιηθεί προς έγκριση στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ε.Ε.

### 1.5.4 Προώθηση επιχειρηματικότητας: Νεανική επιχειρηματικότητα, Γυναικεία επιχειρηματικότητα, επιχειρηματικότητα για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες, επιχειρηματικότητα στην Ψηφιακή Οικονομία.

Στόχος του Μέτρου είναι η διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης μέσω της ενίσχυσης ομάδων πληθυσμού με μειωμένη συμμετοχή στο επιχειρείν, με σκοπό την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στα πλαίσια του Μέτρου προβλέπονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις :

- *Ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας*: Η δράση αφορά την ενθάρρυνση νέων ηλικίας 18 έως 35 ετών, για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς της μεταποίησης και της παροχής υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με τη μεταποίηση. Στο πλαίσιο της παρέμβασης αυτής θα χρηματοδοτηθούν ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια νέων επιχειρηματιών, που θα περιλαμβάνουν αγορά του απαραίτητου παραγωγικού εξοπλισμού, μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, μεταφορά τεχνογνωσίας, ενέργειες μάρκετινγκ, ενέργειες κατάρτισης κλπ.
- *Ενίσχυση της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας*: Η παρέμβαση αφορά στην ενίσχυση και προώθηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας μέσω της υποστήριξης της δημιουργίας επιχειρήσεων στους τομείς της μεταποίησης και της παροχής υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με τη μεταποίηση, των οποίων η απόλυτη πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου θα ανήκει σε γυναίκες, και ταυτόχρονα αποδεδειγμένα η διοίκηση ασκείται από γυναίκες επιχειρηματίες. Στο πλαίσιο της παρέμβασης αυτής θα χρηματοδοτηθούν ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια γυναικών επιχειρηματιών, που θα περιλαμβάνουν αγορά του απαραίτητου παραγωγικού εξοπλισμού, μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, μεταφορά τεχνογνωσίας, ενέργειες μάρκετινγκ, ενέργειες κατάρτισης κλπ.
- *Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες*: Η παρέμβαση αφορά στην ενίσχυση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες για την άσκηση ή έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας και θα υλοποιηθεί σε συνεργασία με δημόσιους ή / και άλλους φορείς που έχουν εξειδικευμένη εμπειρία σε σχετικά θέματα. Στο πλαίσιο της παρέμβασης αυτής θα χρηματοδοτηθούν ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια ΑΜΕΑ - επιχειρηματιών, που θα περιλαμβάνουν αγορά του απαραίτητου παραγωγικού εξοπλισμού, μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, μεταφορά τεχνογνωσίας, ενέργειες μάρκετινγκ, ενέργειες κατάρτισης κλπ. Οι ενισχύσεις επίσης, θα καλύπτουν και τις απαραίτητες δαπάνες για την προσαρμογή των κτιριακών και παραγωγικών υποδομών στις ιδιαίτερες ανάγκες των ΑΜΕΑ. Οι δράσεις του Μέτρου θα υλοποιηθούν από τον ΕΟΜΜΕΧ. Οι επιχορηγήσεις που θα δοθούν θα βρίσκονται στο πλαίσιο του κανόνα de minimis.
- *Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην ψηφιακή οικονομία*: Ενισχύεται η δημιουργία νέων καινοτομικών επιχειρήσεων, κλάδων και δραστηριοτήτων της νέας οικονομίας. Θα επιλεγούν για χρηματοδότηση τα ιδιαίτερα καινοτομικά έργα. (συνολικός προϋπολογισμός 10 δισεκ. δρχ.)

Τελικός στόχος του μέτρου είναι η δημιουργία 10.000 νέων επιχειρήσεων, οι οποίες προβλέπεται να συμβάλλουν δραστικά στη μείωση της ανεργίας, την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την αναβάθμιση του ανταγωνιστικού της χαρακτήρα.

### 1.5.5 Άλλες δράσεις από το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα *Ανταγωνιστικότητα»*

Οι δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Ανταγωνιστικότητα (ΕΠΑΝ)* για τις νέες τεχνολογίες και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας περιλαμβάνουν ακόμα τρία νέα προγράμματα, το ΠΡΑΞΕ, το EUREKA και το ΕΛΕΥΘΩ. Το πρόγραμμα ΠΡΑΞΕ στοχεύει στην αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων μέσω της δημιουργίας "τεχνοβλαστών – εταιρειών spin off" ενώ το κοινοτικό πρόγραμμα EUREKA αποσκοπεί στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, μέσω υψηλής ποιότητας έργων Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης, προσανατολισμένων στις ανάγκες της αγοράς. Το ΕΛΕΥΘΩ στοχεύει στην ανάπτυξη Θερμοκοιτίδων και Ερευνητικών και Τεχνολογικών Πάρκων στον Ελληνικό χώρο.

Στόχος του ΕΠΑΝ είναι η ενθάρρυνση των επιχειρήσεων να συνεργαστούν με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, επενδύοντας σε αξιόλογα ερευνητικά αποτελέσματα. Από την άλλη μεριά, επιδιώκεται η αξιοποίηση της δημιουργικότητας των νέων ερευνητών, παρέχοντας σε αυτούς τα κίνητρα και τα μέσα, με απώτερο στόχο να διαμορφωθούν νέες ερευνητικές, τεχνολογικές και επιχειρηματικές συμμαχίες.

Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην ανάγκη αναπροσανατολισμού του ελληνικού ερευνητικού συστήματος προς τις νέες κατευθύνσεις του 6ου Προγράμματος Πλαισίου Ε&ΤΑ (2002-2006), όπως:

- Την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία των νέων ερευνητικών έργων,
- Τη δημιουργία δικτύων αριστείας με υψηλές ερευνητικές επιδόσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και
- Την αυξανόμενη συμμετοχή όλων των ερευνητικών, τεχνολογικών, επιχειρηματικών παραγόντων στη σχεδίαση και ολοκλήρωση προγραμμάτων.

Για την νομική εγκυρότητα και σωστή λειτουργία των έργων έχει ήδη διαμορφωθεί το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο για την υποστήριξη των δράσεων αυτών (Νόμοι 1733/89, 2741/99, 2843/00, Προεδρικό Διάταγμα 17/2001 για τη χρηματοδοτική στήριξη νέων επιχειρήσεων έντασης γνώσης – τεχνοβλαστών, νέο νομοσχέδιο "σύνδεση έρευνας και τεχνολογίας με την παραγωγή και άλλες διατάξεις") [7].

#### 1.5.5.1 Πρόγραμμα *ΠΡΑΞΕ*

Το πρόγραμμα ΠΡΑΞΕ έχει στόχο να ενθαρρύνει τις επιχειρηματικές προσπάθειες από πλευράς ερευνητών και ερευνητικών ή εκπαιδευτικών ιδρυμάτων προκειμένου να ανατραπεί η υστέρηση που παρουσιάζεται στην Ελλάδα, αλλά και πανευρωπαϊκά, όσον αφορά τη οικονομική εκμετάλλευση της έρευνας. Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που θα αναληφθούν στο πλαίσιο του προγράμματος θα αφορούν τη δημιουργία επιχειρήσεων έντασης γνώσης (spin off) από ερευνητές ή ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς οργανισμούς, με τη συνδρομή ιδιωτικών κεφαλαίων και χρηματοδοτικών οργανισμών.

Το πρόγραμμα απευθύνεται κυρίως σε νέους ερευνητές και τους παροτρύνει να δοκιμάσουν την τύχη των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων στην ελληνική και διεθνή αγορά. Η βασική αιτία πηγάζει από το γεγονός ότι το ελληνικό ερευνητικό σύστημα παρουσιάζει πολύ καλές επιδόσεις αλλά και αρκετές αδυναμίες, δεδομένου ότι δεν έχει βρει ακόμη τον τρόπο να μετατρέπει τα επιστημονικά του πλεονεκτήματα σε τεχνολογικά επιτεύγματα. Στο σημείο αυτό πρέπει να υπογραμμίσουμε το υψηλό ρίσκο της νέας πρωτοβουλίας.

Το πρόγραμμα διαχωρίζει τις δραστηριότητες που απαιτούνται για την εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και τις νέες γνώσεις, σε δύο φάσεις:

- **Φάση Α:** Δραστηριότητες Προετοιμασίας της Επένδυσης (Κεφάλαιο Σποράς).

- **Φάση Β:** Δραστηριότητες Εκκίνησης της Επένδυσης και της Έναρξης Δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του υπουργείου, η συνολική προσπάθεια αναμένεται να οδηγήσει στην ανάπτυξη περίπου 1000 προσπαθειών για τη φάση προετοιμασίας της επένδυσης (Α΄ Φάση), από τις οποίες εκτιμάται ότι θα προκύψουν περίπου 100 τεχνοβλαστοί και θα δημιουργηθούν πάνω από 1000 νέες θέσεις εργασίας. Εξάλλου, σημαντικές είναι και οι προσδοκίες στο επίπεδο των συμφωνιών εκχώρησης πνευματικών δικαιωμάτων.

Το πλέγμα των δράσεων που περιλαμβάνει το ΠΡΑΞΕ καλύπτει όλη τη φάση ζωής μιας νέας επιχείρησης, τόσο στη φάση της προετοιμασίας της επένδυσης όσο και στο δεύτερο στάδιο την εκκίνησης και της έναρξης δραστηριότητας. Με στόχο την όσο το δυνατόν ευρύτερη συμμετοχή, οι διαδικασίες εισόδου στο πρόγραμμα έχουν περιορισθεί στο ελάχιστο δυνατόν, αλλά παράλληλα προβλέπεται λεπτομερής έλεγχος και αξιολόγηση των παραδοτέων σε κάθε φάση.

Αρκετοί ερευνητές και εκπρόσωποι εταιρειών Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών έχουν εκφράσει τον προβληματισμό κατά πόσο θα λειτουργήσει αποδοτικά το πρόγραμμα στα Πανεπιστήμια και τα Ερευνητικά Κέντρα. Το βασικό πρόβλημα είναι ότι οι νέοι ερευνητές πρέπει να εγκαταλείψουν τη σιγουριά του Δημοσίου και να ρισκάρουν σε μια νέα επιχειρηματική προσπάθεια. Επιπλέον, απαραίτητες προϋποθέσεις για να "σταθούν" οι νέες εταιρείες είναι η υψηλή ποιότητα ανθρώπινου δυναμικού και η ανάπτυξη νέων προϊόντων.

### 1.5.5.2 Πρόγραμμα *EUREKA*

Ένα πρόγραμμα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις ελληνικές επιχειρήσεις και τους ερευνητικούς φορείς είναι το πανευρωπαϊκό πρόγραμμα EUREKA. Το EUREKA, την προεδρία του οποίου αναλαμβάνει η Ελλάδα για το διάστημα 1η Ιουλίου 2001 – 30η Ιουνίου 2002, αποσκοπεί στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, μέσω υψηλής ποιότητας έργων Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης, προσανατολισμένων στις ανάγκες της αγοράς.

Το έργο απευθύνεται στις βιομηχανίες και τα ερευνητικά ινστιτούτα όλης της Ευρώπης, και προϋποθέτει τη χρήση εξελιγμένων τεχνολογιών. Στοχεύει στην παραγωγή προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, με χαρακτηριστικά το χαμηλό κόστος και την υψηλή αποτελεσματικότητα.

Στο έργο συμμετέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλες 29 χώρες. Ένας πλήρης κατάλογος με τις δράσεις της κάθε μιας υπάρχει στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://www3.eureka.be/Home/. Εποπτικά, τα κράτη – μέλη του EUREKA φαίνονται παρακάτω:

**Εικόνα 1:** Κράτη – μέλη που συνεργάζονται στο EUREKA
*(Πηγή: EUREKA)*

*Πράσινο χρώμα: Κράτη – μέλη του EUREKA*
*Κίτρινο χρώμα : Υποψήφια μέλη*
*Κόκκινο χρώμα: Προεδρεύουσα χώρα κατά τον Ιούνιο του 2000*

Στα κράτη – μέλη έχουν δημιουργηθεί τα National Project Coordinators (NPCs), τα οποία παρέχουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες στις επιχειρήσεις και τα ερευνητικά κέντρα που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα, υποβάλλοντας προτάσεις για έργα.

Στα κράτη που δεν είναι μέλη, έχουν δημιουργηθεί από τις αρχές του 1990 τα National Information Points (NIPs), τα οποία αναλαμβάνουν τη διευκόλυνση συμμετοχής των οργανισμών των κρατών αυτών να υποβάλλουν προτάσεις και να συμμετάσχουν στα έργα του EUREKA.

Διαχειριστική αρχή του προγράμματος είναι το High Level Group (HLG), που αποτελείται από τους High Level Representatives κάθε χώρας. Το HLG συνέρχεται τέσσερις φορές το χρόνο με στόχο

- Τον ορισμό της στρατηγικής για το πρόγραμμα
- Την εφαρμογή των αποφάσεων του Ministerial Conference
- Την υποστήριξη έργων προς έγκριση από το νέο Ministerial Conference

Το Ministerial Conference είναι το ανώτατο όργανο του προγράμματος, που αποτελείται από τον πρωθυπουργό της κάθε χώρας και έναν εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Commission). Συνέρχεται μια φορά το χρόνο, με σκοπό:

- Την προκήρυξη νέων προγραμμάτων
- Την επιλογή νέων κρατών – μελών
- Την παρουσίαση νέων πρωτοβουλιών
- Την μεταφορά της προεδρίας του έργου στο επόμενο μέλος

Ένα από τα ζητήματα μείζονος σημασίας είναι η μέθοδος χρηματοδότησης που ακολουθείται. Η ευθύνη της προσφοράς οικονομικής βοήθειας ανήκει αποκλειστικά στα μέλη του EUREKA. Αυτός είναι και ο λόγος που μέσα στο ίδιο έργο, κάποιοι συνεργάτες μπορεί να επιδοτούνται ενώ κάποιοι άλλοι μπορεί να ξεπληρώνουν δάνεια.

Επίσης, το πρόγραμμα μεριμνά και για τη χρηματοδότηση ιδιωτικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων. [17]

#### 1.5.5.3 Πρόγραμμα *ΕΛΕΥΘΩ*

Το πρόγραμμα ΕΛΕΥΘΩ εντάσσεται στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος *ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ* και στοχεύει στην ανάπτυξη Θερμοκοιτίδων και Ερευνητικών και Τεχνολογικών Πάρκων στην Ελλάδα. Ως *Θερμοκοιτίδες* ορίζονται τα νομικά πρόσωπα που παρέχουν σε συγκεκριμένους χώρους υπηρεσίες υποστήριξης σε επενδυτές και επιχειρηματίες για την ανάπτυξη τεχνολογικών καινοτομιών και την εκμετάλλευσή τους από επιχειρηματικά σχήματα. Στην περίπτωση που κάποια ή κάποιες θερμοκοιτίδες διαχειρίζονται από ΕΤΠ, δεν είναι απαραίτητο να έχουν νομική υπόσταση.

Τα *Ε&Τ πάρκα* είναι περιοχές ή δίκτυα περιοχών που φιλοξενούν επιχειρήσεις, ιδιαίτερα δε επιχειρήσεις έντασης γνώσης, κοινοπραξίες επιχειρήσεων, δίκτυα επιχειρήσεων με ή χωρίς τη συμμετοχή ερευνητικών και τεχνολογικών οργανισμών, επιστημονικούς και τεχνολογικούς οργανισμούς, μονάδες παροχής υποστήριξης της επιχειρηματικής δράσης και παροχής συμβουλών σε νέους επιχειρηματίες και επενδυτές, καθώς και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Αν ένα Ε&Τ πάρκο διαχειρίζεται στους χώρους του μια ή περισσότερες θερμοκοιτίδες που δεν διαθέτουν δική τους νομική προσωπικότητα, δικαιούχος της χρηματοδότησης είναι το ίδιο.

Οι θερμοκοιτίδες και τα Ε&Τ πάρκα διοικούνται από όργανα που αποτελούνται από έμπειρα άτομα με γνώση της αγοράς και των τεχνολογικών εξελίξεων.

Η θερμοκοιτίδα προσφέρει, εκτός των ενοικιαζομένων χώρων, τις ακόλουθες κατ' ελάχιστον υπηρεσίες υποστήριξης:

- Εκτέλεση μελετών τεχνολογικής και εμπορικής εφικτότητας του σχεδίου του νέου επιχειρηματία ή επενδυτή και τη σύνταξη του επιχειρηματικού σχεδίου.
- Πρόσληψη και οργάνωση του προσωπικού, ιδιαίτερα εκείνου που θα ασχοληθεί με την τεχνολογική ανάπτυξη και την έρευνα.
- Αναζήτηση χρηματοδοτικών πηγών για το επιχειρηματικό σχέδιο και εξασφάλιση κεφαλαιακών συμμετοχών.
- Οργάνωση της εμπορικής στρατηγικής και της προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών των εγκατεστημένων επιχειρήσεων στην εγχώρια και διεθνή αγορά.
- Γραμματειακή και διοικητική υποδομή, υπηρεσίες Διαδικτύου και νομικές συμβουλές.

Μια θερμοκοιτίδα μπορεί να φιλοξενεί 10 – 20 επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και να συνεργάζεται με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και συμβούλους για την παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις.

Ένα Ε&Τ πάρκο, εκτός των υπηρεσιών της θερμοκοιτίδας, προσφέρει ιδίως:

- Χώρους εγκατάστασης ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων.
- Χώρους εγκατάστασης οργανισμών εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Χώρους για εγκατάσταση εταιρειών έντασης γνώσης, που δημιουργήθηκαν από ερευνητές, εφευρέτες, ερευνητικά κέντρα, Α.Ε.Ι., ιδιωτικές εταιρείες, εταιρείες του δημόσιου τομέα κτλ.

- Χώρους για εγκατάσταση ερευνητικού τμήματος επιχειρήσεων που ασχολούνται με έρευνα που στοχεύει στην ανάπτυξη νέων, ή καινοτομικών προϊόντων και διαδικασιών ή βελτίωση αυτών.
- Υπηρεσίες συντήρησης των χώρων.
- Υπηρεσίες προβολής και ανάδειξης του πάρκου ως σύνολο, για την αποτελεσματική προσέλκυση επενδυτικών πρωτοβουλιών.
- Υποδομές που διευκολύνουν τις μεταφορές και τις επικοινωνίες.
- Χώρους έκθεσης προϊόντων.
- Βιβλιοθήκη.
- Κέντρο ενημέρωσης και παροχής πληροφοριών.
- Υπηρεσίες φύλαξης
- Υποδομές που διευκολύνουν τις μεταφορές και τις επικοινωνίες.
- Χώρους εξυπηρέτησης των απασχολουμένων στο Ε&Τ πάρκο, όπως εστιατόρια, βοηθητικούς χώρους, κ.λπ., καθώς και οποιοδήποτε άλλο χώρο κρίνεται σκόπιμος και απαραίτητος για τη λειτουργία του Ε&Τ πάρκο.

Επισημαίνεται στα σχέδια πλήρους ανάπτυξης, ότι οι χώροι εγκατάστασης των επιχειρήσεων πρέπει να καταλαμβάνουν τουλάχιστον το 50% του συνολικά αξιοποιημένου συντελεστή δόμησης του Ε&Τ πάρκου.

Ο σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία οικονομιών κλίμακας και αντικειμενικών στόχων για την εκμετάλλευση της νέας γνώσης σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, μέσω της ανάπτυξης θερμοκοιτίδων, επιχειρήσεων έντασης γνώσης και επιστημονικών και τεχνολογικών πάρκων.

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού το Πρόγραμμα μπορεί να:

- Ενισχύσει την ανάπτυξη θερμοκοιτίδων και Ε&Τ πάρκων, που έχουν ήδη δημιουργηθεί και λειτουργούν στην ελληνική επικράτεια, για την επέκτασή τους και την απόκτηση υλικών και άυλων μέσων που συμβάλλουν στην "επώαση" νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων έντασης γνώσης.
- Συμβάλλει στη δημιουργία νέων θερμοκοιτίδων και Ε&Τ πάρκων από επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, με την ενδεχόμενη σύμπραξη ή και συνεργασία περιφερειακών και τοπικών αρχών.
- Παράσχει κίνητρα εγκατάστασης ενδιαφερομένων φορέων στις θερμοκοιτίδες, και στα Ε&Τ πάρκα.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από το πρόγραμμα εντοπίζονται στην ενίσχυση των θερμοκοιτίδων και Ε & Τ πάρκων σε 10 περίπου διαφορετικές θέσεις εντός της Ελλάδας.

Οι δικαιούχοι της χρηματοδότησης εντοπίζονται στους παρακάτω:

**Ανάδοχοι:**

1) Οι Α.Ε. των Ε & Τ πάρκων που ήδη λειτουργούν.
2) Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Α.Ε., Ε.Π.Ε.).
3) Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

**Συνεργαζόμενοι φορείς:**

1) Οι Α.Ε. των Ε.Τ.Π. που ήδη λειτουργούν.

2) Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Α.Ε., Ε.Π.Ε.).
3) Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.
4) Ερευνητικά Κέντρα.
5) Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι.
6) Φυσικά πρόσωπα

Μια από τις πλέον σημαντικές Θερμοκοιτίδες που λειτουργούν αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα είναι η θερμοκοιτίδα του Τεχνολογικού Πάρκου του Λαυρίου. Στους χώρους της φιλοξενούνται 11 βιοτεχνικές επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι φιλικές προς το περιβάλλον και κατά προτίμηση καινοτομικού χαρακτήρα. Οι στόχοι του τεχνολογικού πάρκου είναι:

- Προώθηση των καινοτομικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην περιοχή της Αττικής.
- Μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειριών μεταξύ των νέων επιχειρηματιών.
- Μεγιστοποίηση του οφέλους των υποστηριζόμενων επιχειρήσεων.
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Το τεχνολογικό πάρκο απευθύνεται σε άνδρες και γυναίκες υποψήφιους επιχειρηματίες, που διαθέτουν το ενδιαφέρον, την επαγγελματική εμπειρία, αλλά και την ικανότητα διαμόρφωσης στρατηγικών σχεδίων, ώστε να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση. Η επιχείρηση αυτή θα είναι κατά προτίμηση καινοτομικού χαρακτήρα, είτε ως προς τα προϊόντα ή παρεχόμενες υπηρεσίες, είτε ως προς τις μεθόδους που υιοθετεί. [13], [15].

#### 1.5.5.4 ΠΑΒΕΤ

Στα πλαίσια της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης κάλεσε ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, που δεν έχουν συμπληρώσει τριετία από την ίδρυσή τους μέχρι την ημερομηνία υποβολής της πρότασης, να υποβάλουν προτάσεις για εκτέλεση ερευνητικών έργων στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανάπτυξης της Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογίας για ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (ΠΑΒΕΤ-ΝΕ). Η δράση εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας (ΕΠΑν) του Υπουργείου Ανάπτυξης, και αποσκοπεί στην ενίσχυση νεοϊδρυθέντων και δυναμικών επιχειρήσεων, των οποίων οι στόχοι συμπίπτουν με τις γενικότερες κατευθύνσεις του Προγράμματος Ανάπτυξης της Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογίας, οι οποίες είναι:

- Ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων ή υπηρεσιών με υψηλή προστιθέμενη αξία, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και διείσδυση σε νέες αγορές.
- Βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων μεθόδων παραγωγής.
- Μεταφορά και προσαρμογή υψηλής τεχνολογίας σε παραδοσιακούς κλάδους της βιομηχανίας.
- Ανάπτυξη δραστηριοτήτων τεχνολογικής καινοτομίας. Ειδικότερα περιλαμβάνονται η μελέτη και κατασκευή βιομηχανικού προτύπου νέου ή βελτιωμένου προϊόντος, ο έλεγχος της αξιοπιστίας του προτύπου, η οργάνωση της παραγωγής σε βιομηχανική κλίμακα, η κατοχύρωση της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και η διερεύνηση της αγοράς του νέου ή βελτιωμένου προϊόντος (ή υπηρεσίας) στο οποίο αναφέρεται η πρόταση.

Ειδικότερα, μέσω του ΠΑΒΕΤ-ΝΕ χρηματοδοτούνται δραστηριότητες ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ που αφορούν σε εφαρμοσμένη και τεχνολογική έρευνα καθώς και τεχνολογική καινοτομία, σ' όλους τους τομείς της παραγωγής. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Αυτοματοποίηση Παραγωγικών Κλάδων ( CIM,CAD/CAM κ.α.)
- Πληροφορική, Ηλεκτρονικά, Επικοινωνίες, Μέσα Ενημέρωσης.

- Διεργασίες, Μεταλλουργία, Υλικά (μέταλλα, κεραμικά, πολυμερή, ίνες, δέρμα, χαρτί, κ.α. )
- Αγροβιομηχανική, Δασική και Αλιευτική Παραγωγή, Τρόφιμα, Ποτά.
- Τεχνολογίες Περιβάλλοντος, Ενέργειας.
- Κατασκευές, Μηχανολογία, Μεταφορές.
- Ιατρική, Φάρμακα, Διαγνωστικά

Στις ανωτέρω επιχειρήσεις δεν είναι δυνατόν να περιληφθούν όσες είναι θυγατρικές άλλων μεγαλύτερων επιχειρήσεων ή συνδέονται κεφαλαιακά με ήδη εδραιωμένες επιχειρήσεις, που ο χρόνος λειτουργίας των τελευταίων είναι μεγαλύτερος των τριών (3) ετών.

Προτάσεις μπορούν να υποβάλουν επιχειρήσεις όλων των κλάδων της οικονομίας, οι οποίες πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις. Η πρόταση μπορεί να υποβληθεί για χρηματοδότηση από μία και μόνο επιχείρηση ή από κοινού από δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις. Στην δεύτερη περίπτωση η μία από τις επιχειρήσεις, ορίζεται από τους ενδιαφερόμενους ως ανάδοχος, αλλά κάθε μία ευθύνεται εξ ολοκλήρου απέναντι στη ΓΓΕΤ.

#### 1.5.5.5 ΠΕΠΕΡ

Το ΠΕΠΕΡ αποτελεί πρόγραμμα τεχνολογικών επιδεικτικών έργων. Προτάσεις σε αυτό μπορούν να υποβάλουν μεμονωμένες επιχειρήσεις ή κοινοπραξίες επιχειρήσεων όλων των κλάδων της οικονομίας. Σε περίπτωση κοινοπραξίας μία από τις επιχειρήσεις ορίζεται ως ανάδοχος, ο οποίος αναλαμβάνει τη συνολική ευθύνη εκτέλεσης του έργου.

Τμήμα του έργου μπορεί να εκτελεσθεί από εταιρείες βιομηχανικής έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (ΕΒΕΤΑΜ, ΕΚΕΠΥ, ΕΑΝΤ, ΕΤΑΚΕΙ, ΙΧΘΥΚΑ, ΕΛΚΕΔΕ, ΕΤΑΤ, ΕΚΕΒΥΛ), εργαστήρια ΑΕΙ, ΤΕΙ, δημόσια ερευνητικά κέντρα (ΕΙΕ, ΕΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ, ΙΤΕ, ΕΚΕΤΑ, ΚΑΠΕ, ΚΤΕΣΚ, ΕΘΙΑΓΕ) και από κέντρο καινοτομιών του ΕΟΜΜΕΧ. Ενθαρρύνεται η συνεργασία με προμηθευτές τεχνολογίας.

Για τις μελέτες σκοπιμότητας (Α Φάση του Προγράμματος) θα δοθεί χρηματοδότηση έως 50% (ανώτατο συνολικό ύψος επιχορήγησης 10 εκατ. δρχ.). Για την εκτέλεση των επιδεικτικών έργων (Β Φάση του Προγράμματος) θα δοθεί χρηματοδότηση έως 50% (συνολικός προϋπολογισμός έργου 500 εκατ. δρχ, μέγιστη συμμετοχή ΓΓΕΤ 250 εκατ. δρχ.). Σε εξαιρετικές περιπτώσεις θα εγκριθούν έργα ύψους έως και 700 εκατ. δρχ.

Για την ολοκλήρωση του έργου, προβλέπονται ως 36 μήνες και για τις 2 φάσεις του (σε αυτό το χρονικό διάστημα δεν περιλαμβάνονται οι διαδικασίες αξιολόγησης της μελέτης σκοπιμότητας). Η χρονική διάρκεια της πρώτης φάσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 6 μήνες.

Στο περιεχόμενο της πρότασης αναφέρεται ότι δεν δίδεται προτεραιότητα σε συγκεκριμένους κλάδους. Τα έργα που θα ενταχθούν καλύπτουν όλο το εύρος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που επηρεάζουν τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος και συγκεκριμένα:

i. Σχεδίαση, μελέτη, υλοποίηση πρωτοτύπου, νέων ή βελτιωμένων προϊόντων ή υπηρεσιών
ii. Παραγωγή νέων ή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών
iii. Χρήση καινοτομικών μεθόδων για την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών
iv. Έλεγχος ποιότητας
v. Διαδικασίες οργάνωσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων
vi. Διαδικασίες προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά.

Οι προτεινόμενες προς εισαγωγή τεχνολογίες κρίνεται απαραίτητο:

- Είτε να έχουν δοκιμασθεί και επιδείξει μετρήσιμα οικονομικά αποτελέσματα από την εφαρμογή τους στον ίδιο κλάδο σε επιχειρήσεις στο εξωτερικό.

- Είτε να έχουν ήδη δοκιμασθεί και επιδείξει μετρήσιμα οικονομικά αποτελέσματα από την εφαρμογή τους σε διαφορετικό κλάδο στην Ελλάδα ή και στο εξωτερικό.
- Είτε να έχουν παρουσιάσει ενδιαφέροντα αποτελέσματα σε εργαστηριακό ή προβιομηχανικό επίπεδο και να χρειάζεται η απόδειξη της λειτουργικότητάς της σε βιομηχανικό επίπεδο.

Το πρόγραμμα θα εφαρμοσθεί σε δύο φάσεις: Η πρώτη φάση αφορά την εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας για την υλοποίηση επιδεικτικών έργων από ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Με την παραλαβή και αξιολόγηση των μελετών σκοπιμότητας η ΓΓΕΤ θα προχωρήσει σε επιλογή των έργων που θα χρηματοδοτήσει ως επιδεικτικά. Η δεύτερη φάση αφορά την εκτέλεση των επιδεικτικών έργων.

*Διαπιστώσεις της Ομάδας Εργασίας 5 για την Καινοτομία και την Επιχειρηματικότητα στην Ψηφιακή Εποχή*

Η ομάδα εργασίας 5 διεξήγαγε τέσσερις (4) συναντήσεις σε χρονικό διάστημα έξι μηνών, με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το θέμα της καινοτομίας στην Ψηφιακή Εποχή, και τις νέες επιχειρήσεις που δημιουργούνται στα πλαίσια αυτής. Η ανταλλαγή ιδεών έφερε στην επιφάνεια τις απόψεις της πολιτείας, του ακαδημαϊκού και επιχειρηματικού κόσμου. Η κάθε πλευρά ανέλυσε τις απόψεις της, βοηθώντας τις υπόλοιπες να δουν το θέμα και από διαφορετικές σκοπιές. Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται οι διαπιστώσεις που προέκυψαν από τις συζητήσεις, και παρατίθενται οι προτάσεις που αναφέρθηκαν.

Το ηλεκτρονικό επιχειρείν αποτελεί την πιο πρόσφατη έκφραση της ψηφιακής εποχής. Οι προηγμένες τεχνολογίες τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής έφεραν στο προσκήνιο μια σειρά από επιχειρηματικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων, κλάδων και δραστηριοτήτων που βασίζονται σε αυτές. Το διαδίκτυο αποτελεί ένα νέο χώρο εμπορικής δραστηριοποίησης, στον οποίο μπορούν να λειτουργήσουν τόσο παραδοσιακές επιχειρήσεις, όσο και νέες πρωτοποριακές επιχειρήσεις που θα εκμεταλλεύονται τον πρωτοποριακό χαρακτήρα του. Συνεπώς, το πρώτο βήμα για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στη ψηφιακή εποχή αποτελεί η ανάλυση των προτεραιοτήτων του ηλεκτρονικού επιχειρείν και των περιοχών εφαρμογής που προσφέρει.

Γενικότερα η ομάδα εργασίας συμφώνησε σε τρεις (3) γενικές παραδοχές, οι οποίες σκιαγραφούν το πλαίσιο του θέματος της καινοτομίας στην ψηφιακή εποχή και των νέων επιχειρήσεων. Τα σημεία αυτά είναι:

1. Η ψηφιακή εποχή και ειδικότερα ο χώρος του ηλεκτρονικού επιχειρείν προσφέρει πολλές ευκαιρίες για καινοτομία, σε σχέση με τους παραδοσιακούς παραγωγικούς χώρους.
2. Η καινοτομία συνδέεται άμεσα με την νεανική επιχειρηματικότητα.
3. Η ύπαρξη κινήτρων αποτελεί την βάση για την ανάδειξη και ενθάρρυνση των ανθρώπων με νέες ιδέες.

## *1.6 Η Κατάσταση της Καινοτομίας στην Ελλάδα*

Το θέμα της καινοτομίας στην ψηφιακή εποχή είναι δύσκολο ορισθεί με ακριβή τρόπο. Δύο διαφορετικοί ορισμοί που προτάθηκαν ήταν *"καθετί που οδηγεί σε νέα επιχειρηματική δραστηριότητα αποτελεί καινοτομία" και " καθετί καινούργιο στο επίπεδο της επιχείρησης αποτελεί καινοτομία"*.

Χαρακτηριστικά ήταν δύο παραδείγματα καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών, από την Ελλάδα, τα οποία όμως δεν κατάφεραν να πάρουν κάποια χρηματοδότηση για την εξέλιξη της έρευνας τους.

- Η πρώτη είχε να κάνει με μια υψηλής τεχνολογίας επιχείρηση στον χώρο της υγείας, η οποία βρήκε ένα τρόπο έγχυσης ινσουλίνης στο ανθρώπινο σώμα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, ο εν λόγω επιχειρηματίας χρειάστηκε πολύ χρόνο αλλά και προσωπικά χρήματα, προκειμένου να διερευνήσει την υπάρχουσα κατάσταση στην Ελλάδα γύρω από το θέμα αυτό. Για την διευκόλυνση τέτοιων προσπαθειών αλλά και γενικότερα για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, είναι απαραίτητη η ηλεκτρονικοποίηση όλων των επιχειρηματικών στοιχείων, που είναι διαθέσιμα σε διάφορους δημόσιους κυρίως φορείς.
- Το δεύτερο παράδειγμα είχε να κάνει με την ανακάλυψη από Έλληνες επιστήμονες ενός φίλτρου για τσιγάρα, το οποίο προσομοιώνει την λειτουργία των πνευμόνων με χρήση αιμοσφαιρίνης. Η χρήση του φίλτρου μείωνε δραστικά

τις βλαβερές επιπτώσεις του τσιγάρου στον ανθρώπινο οργανισμό αλλά κυρίως μείωνε τον εθισμό. Το τελευταίο ήταν ίσως και ο λόγος που η ιδέα αυτή "δεν κατάφερε" να αποκτήσει παγκόσμια εμβέλεια. Η παραγωγή και εμπορευματοποίηση του καινοτομικού αυτού προιόντος Δε χρηματοδοτήθηκε από το κράτος, πουλήθηκε όμως σε μια ελληνική καπνοβιομηχανία, η οποία ήταν έτοιμη να κλείσει. Η εταιρεία αυτή υιοθέτησε την χρήση του φίλτρου σε τσιγάρα και με την κατάλληλη προώθηση, κατάφερε να αυξήσει τις πωλήσεις της και να επιβιώσει.

Ο χώρος του διαδικτύου, λόγω του χαρακτήρα του, ευνοεί την δραστηριοποίηση ατόμων με πρωτοποριακές ιδέες. Στα άτομα αυτά συγκαταλέγονται κυρίως νέοι άνθρωποι, οι οποίοι είναι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο. Στην παρούσα φάση παρατηρείται απουσία αυτών των ατόμων καθώς και νέων ιδεών για δραστηριότητες του ηλεκτρονικού επιχειρείν. Παρόλο που στο εξωτερικό, οι νέοι έχουν εξοικειωθεί με την έννοια της επιχειρηματικότητας, στην Ελλάδα παρατηρείται σχετική υστέρηση, η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στην έλλειψη ανάλογης κουλτούρας και κινήτρων.

Η καινοτομία, συνεπώς, στην ψηφιακή εποχή, συνδέεται άμεσα με τη νεανική επιχειρηματικότητα. Αυτό σημαίνει ότι η ψηφιακή εποχή προσφέρει τις κατάλληλες συνθήκες για νέες ιδέες, οι οποίες να μην είναι απλά καινοτομικές αλλά να είναι εμπορικές, επικερδείς και να μπορούν να ξεπεράσουν τα σύνορα της χώρας, στην οποία αρχικά υλοποιήθηκαν. Το ερώτημα που απασχόλησε την ομάδα αυτή ήταν πως μπορούμε να ενισχύσουμε την καινοτομία ανάμεσα στους νέους με βασικό στόχο την ανάπτυξη της ενημερότητας για τις ανάγκες της ψηφιακής εποχής, τη δημιουργία κινήτρων και την καθιέρωση ευέλικτων μορφών χρηματοδότησης για τις νέο-σύστατες εταιρείες.

Σε άμεση σχέση με την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα στην ψηφιακή εποχή είναι και το θέμα της Έρευνας και της Ανάπτυξης (R&D) και πως αυτό έχει διαμορφωθεί στην Ελλάδα. Σε αντίθεση με την Αμερική, όπου υπάρχουν πολλές μεγάλες εταιρείες οι οποίες ασχολούνται με το R&D, στην Ευρώπη και ιδίως στην Ελλάδα, R&D στον τομέα των ΤΠΕ κάνουν κυρίως οι εταιρείες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα IST της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήστα αντίστοιχα προγράμματα της ΓΓΕΤ (ΠΑΒΕΤ, ΕΚΒΑΝ, ΠΕΠΕΡ κτλ.). Τα στατιστικά μάλιστα δείχνουν ότι ένα ποσοστό της τάξης του 10% των ερευνητικών έργων του προγράμματος IST απορροφάται από ελληνικούς φορείς, δημόσιους ή ιδιωτικούς.

Πρέπει η έρευνα που γίνεται από τα ελληνικά πανεπιστήμια να διοχετευτεί στις επιχειρήσεις και αντίστοιχα θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την κατανόηση από τις επιχειρήσεις των νέων τεχνολογιών.

Προς την κατεύθυνση αυτή, σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει ένα αξιόλογο σύστημα για Technology Assessment, Evaluation και πιστοποίηση. Επίσης είναι απαραίτητη η χρηματοδότηση με συνέπεια από την Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας και θα πρέπει να βοηθηθούν τις εταιρείες που συμμετέχουν στα έργα IST να βιομηχανοποιήσουν την έρευνα τους. Πέρα από την χρηματοδότηση του R&D, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την αξιοποίηση της γνώσης που προκύπτει από αυτή. Θα πρέπει να δημιουργηθούν κίνητρα όχι μόνο για βασική έρευνα αλλά και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις.

Η κατάσταση του R&D στην Ελλάδα έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια δραστικά. Η Ελλάδα έχει πολλές μικρές επιχειρήσεις. Αυτό έχει σαν συνέπεια το R&D να είναι συγκεντρωμένο σε μεγάλες μόνο επιχειρήσεις. Σύμφωνα με στατιστικές, το R&D αντιστοιχεί στο 0,13% του ΑΕΠ. Επίσης έχει παρατηρηθεί αύξηση των δαπανών για R&D σε 50%. Το 1986 υπήρχαν 100 επιχειρήσεις, ενώ σήμερα 600. Το R&D της Ελλάδας γίνεται ολοένα και πιο ανταγωνιστικό. Παρόλα αυτά, η καινοτομία και τρόπος δημιουργίας της αποτελεί κοινωνικό-οικονομικό φαινόμενο και η χρηματοδότηση της δεν αποτελεί την μόνη κινητήρια δύναμη.

## *1.7 Η Ψηφιακή Επιχειρηματικότητα*

Επιπλέον, η ομάδα εργασίας ασχολήθηκε με το ζήτημα της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας στην ψηφιακή οικονομία. Το ερώτημα που τίθεται είναι: *"Τι σημαίνει επιχειρηματικότητα στην ψηφιακή οικονομία;"* Μια πρώτη προσέγγιση στο θέμα είναι ότι η επιχειρηματικότητα στην ψηφιακή οικονομία συνίσταται από την ανάπτυξη ψηφιακού περιεχομένου και την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών.

Σύμφωνα με μια άλλη άποψη, η οικονομία αποτελείται από σχέσεις, με συνέπεια όταν αναφερόμαστε στη νέα οικονομία να αναφερόμαστε σε νέες δραστηριότητες και σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα. Ο λόγος ύπαρξης της νέας οικονομίας είναι η εξάπλωση του διαδικτύου και των νέων οικονομικών σχέσεων που δημιουργήθηκαν από το δίκτυο. Καλύτερα επομένως να μιλάμε για δικτυακή οικονομία αντί της ψηφιακής, δεδομένου ότι ο όρος αυτός δεν μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια.

Η ομάδα εργασίας κατέληξε στις παρακάτω διαπιστώσεις αναφορικά με το θέμα της επιχειρηματικότητας στην ψηφιακή οικονομία και τα κριτήρια αξιολόγησης μελλοντικών επιχειρηματικών προτάσεων:

- Οι επιχειρήσεις της ψηφιακής οικονομίας δεν αποτελούν απλά «dot coms» αλλά «dot coms» προστιθέμενης αξίας.
- Η ψηφιακή οικονομία δημιουργεί νέες διαμεσολαβητικές υπηρεσίες και νέα επιχειρηματικά μοντέλα:
  - Μεσολαβητής
  - Aggregator: Αναλαμβάνει την συγκέντρωση του περιεχομένου από διάφορους φορείς, τη ψηφιοποίηση του και τη δημοσίευση του στο διαδίκτυο.
  - Άλλες ψηφιοποιημένες υπηρεσίες, όπως το brokerage και το e-learning
- Ερώτημα αποτελεί η νομική μορφή των επιχειρήσεων της ψηφιακής οικονομίας.
- Οι προτάσεις θα πρέπει να αναφέρονται σε μικρές επιχειρήσεις, κυρίως start-up.
- Οι εταιρείες «dot com» θα πρέπει να είναι προστιθέμενης αξίας και να έχουν και φυσική παρουσία.
- Έμφαση πρέπει να δίνεται στις υπηρεσίες και όχι στην τεχνολογία.
- Η χρηματοδότηση των νέων επιχειρήσεων θα πρέπει να καλύπτει, εκτός των άλλων, την προώθηση πωλήσεων και την αρχική διαμόρφωση του επιχειρηματικού διαμόρφωση του χώρου.

## *1.8 Μοντέλο Οικονομικής και Επιχειρηματικής Ανάπτυξης του ΟΟΣΑ*

Η πιο πρόσφατη εξέλιξη στον χώρο της καινοτομίας σε διεθνές επίπεδο αποτελεί η διατύπωση του μοντέλου Οικονομικής και Επιχειρηματικής Ανάπτυξης από τον ΟΟΣΑ, καθώς και οι ανακοινώσεις για την κατάσταση της καινοτομίας στην Ευρώπη. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, παρατηρείται το επονομαζόμενο *Ευρωπαϊκό Παράδοξο*. Σύμφωνα με αυτό, ενώ η τεχνολογικές εξελίξεις προχωράνε ταχύτατα δεν παρατηρείται αντίστοιχη αύξηση στα επίπεδα της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη. Για τον λόγο αυτό το θέμα της καινοτομίας βρίσκεται ανάμεσα στις προτεραιότητες της Ευρώπης και στις δραστηριότητες του ΟΟΣΑ, ο οποίος είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένος.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΟΟΣΑ έχει προτείνει ένα μοντέλο, πάνω στο οποίο θα στηριχθεί η οικονομική και επιχειρηματική ανάπτυξη της Ευρώπης. Το μοντέλο αυτό αποτελείται από ένα εξάγωνο, οι πλευρές του οποίου είναι οι εξής:

- Επίπεδο Εκπαίδευσης
- Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D)
- Πληροφοριακά Συστήματα

- Δημόσια Δαπάνη
- Ιδιωτική Δαπάνη
- Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Η οικονομική ανάπτυξη εξασφαλίζεται μόνο αν όλες οι πλευρές του εξαγώνου μεγαλώνουν αντίστοιχα. Σε αντίθετη περίπτωση, αν κάποια πλευρά μεγαλώσει δυσανάλογα αυτό ενεργεί αρνητικά για τις υπόλοιπες, υποχρεώνοντας τις να μικρύνουν, και γενικότερα επιφέρει ανωμαλία στο ευρύτερο σύστημα ανάπτυξης.

Στα πλαίσια της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης της Ευρώπης, σημαντικό κομμάτι κατέχουν τα θέματα της γνώσης και της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, το βασικό ερώτημα που απασχόλησε το συνέδριο του ΟΟΣΑ, που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο, ήταν: "*Που ανήκει η πληροφορία που παράγει η ανθρωπότητα;"* Η απάντηση ήταν ότι δεδομένου ότι κάθε ομάδα αποτελεί ένα κλειστό πληροφοριακό σύστημα, όλα ανήκουν στην ανθρωπότητα.

Αναφορικά με την εκπαίδευση, όπως προέκυψε και από ένα συνέδριο στο Coventry, η άποψη της Βιομηχανίας είναι ότι δεν είναι αρκετή. Στο συνέδριο αυτό οι προτάσεις που έγιναν ήταν ότι πρέπει **κάθε 5 χρόνια να γίνεται επανεκπαίδευση των εργαζομένων, κάθε 7 χρόνια να αλλάζει η στρατηγική των προκυρησσόμενων ερευνητικών έργων και κάθε 12 χρόνια να αλλάζουν τα Curricula και το προσωπικό των πανεπιστημίων**.

Λόγω του θέματος της ομάδας εργασίας, στο εξάγωνο του ΟΟΣΑ σημαντικός είναι ο ρόλος της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης. Το νέα δημόσια funds για την νέα οικονομία (ΤΑΝΕΟ και ΚΕΣΥΤ) θα πρέπει να συμβάλλουν έτσι ώστε οι ιδιωτικές εταιρίες επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capitals) να μειώσουν τον κίνδυνο των επενδύσεων τους σε νέες επιχειρήσεις και συνεπώς να αυξηθεί ο αριθμός επιχειρηματικών ιδεών που πριμοδοτούνται.

Το επιχειρηματικό περιβάλλον, τέλος, μπορεί να βελτιωθεί με την δημιουργία υποδομών αλλά κυρίως με την απλοποίηση και διαφάνεια πληροφόρησης και ηλεκτρονικοποίηση του τρόπου διαχείρισης της ανάπτυξης από τους υπεύθυνους φορείς.

## *1.9 Ο ρόλος των Εταιρειών Επιχειρηματικών Συμμετοχών στην Ελλάδα*

**Η αγορά venture capital στην Ελλάδα έχει σχετικά μικρή ζωή και μόλις τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να αναπτύσσεται**. Σίγουρα όμως αποτελεί ένα βασικό μοχλό για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Ο ρόλος των εταιριών επιχειρηματικών συμμετοχών είναι σημαντικός λόγω της δυνατότητας τους να χρηματοδοτούν επιχειρήσεις. Αποτελούν την ατμομηχανή της νέας οικονομίας.

Όμως μέχρι τώρα στην πράξη έχει φανεί ότι οι χρηματοδοτήσεις απευθύνονταν σε μεγάλες εταιρείες με μικρό ρίσκο με την μορφή Development Capital ή Private Equity. Οι επενδύσεις των VCs γίνονταν σε ώριμες επιχειρήσεις, οι οποίες ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο και μάλιστα είχαν υψηλές αποδόσεις. Τα ελληνικά VCs ακολουθούν την λογική του χρηματιστηρίου: "**Φθηνή αγορά και δημιουργία υπεραξιών**". Ακόμα από το χαρτοφυλάκιο των επενδύσεων των VCs, λίγες είναι αυτές που έχουν πραγματικό κέρδος.

Σήμερα, τα VCs καλούνται να αναλάβουν ρίσκο, και αυτή είναι η πορεία που θα πρέπει να ακολουθήσουν. Φυσικά, η πορεία αυτή διευκολύνεται και από τις υπάρχουσες συγκυρίες. Αυτές είναι:

1. Η στρατηγική των ελληνικών επιχειρήσεων αλλάζει και στρέφεται στην χρηματοδότηση των VCs, και
2. Τα VCs έχουν κεφάλαια για τέτοιες επενδύσεις

Χαρακτηριστικό είναι ότι το 1997 υπήρχαν 3 εταιρίες Venture Capitals με κεφάλαιο που ανέρχονταν στα 100 εκ. δολάρια ενώ σήμερα υπάρχουν 20, στην ουσία όμως 8, με 500 εκ. δολάρια.

Παράλληλα υπάρχει και η διάθεση του κράτους να στηρίξει τα VCs μέσω της σύστασης του Κ.Ε.Σ.Υ.Τ. και του ΤΑ.ΝΕ.Ο, τα οποία θα διαχειρίζονται τις χρηματοδοτήσεις της νέας οικονομίας.

Παρόλα αυτά τα κρατικά αυτά VCs δε λύνουν το πρόβλημα. Τα κριτήρια επιλογής που θέτουν για υποψήφιες για χρηματοδότηση επιχειρήσεις είναι πολύ αυστηρά. Το ποσοστό είναι 3 από τις 100 επιχειρήσεις. Παρόλα αυτά, το Venture Capital market στην Ελλάδα εντείνεται. Στα μέτρα που πρέπει να υιοθετήσουν οι εταιρείες Venture Capital για την ενίσχυση τους είναι:

1. Δημιουργία εξειδικευμένων Funds για την Νέα Οικονομία
2. Προώθηση θερμοκοιτίδων

Οι παράγοντες που καθορίζουν την επιτυχία της απόφασης χρηματοδότησης μια εταιρείας από κάποιο VC αποτελούν:

- Η πράξη χρηματοδότησης (το γεγονός ότι επιτεύχθηκε)
- Η εξαγορά της επιχείρησης από μεγαλύτερη
- Η δημιουργία τεχνογνωσίας για κινητοποίηση ξένων εταιρειών
- Η είσοδος στο χρηματιστήριο

Το άσχημο κλίμα που έχει δημιουργηθεί στο ελληνικό χρηματιστήριο σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η παράλληλη αγορά έχει κλείσει λόγω των αυστηρών κριτηρίων που προκύπτουν από την Ευρωπαϊκή σύγκλιση, έχει σαν συνέπεια να δυσκολεύονται πλέον η ελληνικές επιχειρήσεις να εισαχθούν στο χρηματιστήριο.

Μεγάλη σημασία για τις εταιρείες Venture Capital έχει να χρηματοδοτούν προϊόντα και όχι έρευνα. Στην Ελλάδα η χρηματοδότηση δυσχεραίνεται από την έλλειψη διοίκησης και κατ' επέκταση αδυναμίας εκτέλεσης των business plan, αλλά και από το μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς. Η υιοθέτηση επιχειρηματικών μοντέλων του διαδικτύου άλλων χωρών από ελληνικές επιχειρήσεις για την επέκταση τους εκτός των ελληνικών συνόρων, δεν είναι πάντα επιτυχημένα. Θα πρέπει να δημιουργηθούν προϊόντα για την παγκόσμια αγορά.

Η δημιουργία δημόσιων Venture Capitals αποτελεί θετική κίνηση και θα ενισχύσει ένα μεγάλο τμήμα της ελληνικής επιχειρηματικότητας. Αυτή την στιγμή υπάρχει μεγάλη κινητικότητα στο θέμα των δημόσιων Venture Capitals, των οποίων το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας διαμορφώνεται από την Ευρωπαϊκή κοινότητα. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο ρόλος των δημόσιων VCs είναι η στήριξη των ιδιωτικών VCs.

**Στην Αγγλία** το καθεστώς των δημόσιων VCs επιβάλλει ότι θα πρέπει να υπάρχει ελάχιστη απόδοση 10% της επιχείρησης για να αρχίζει να παίρνει κάποιο ποσοστό το κράτος και ότι πρώτα παίρνει τα λεφτά το κράτος και μετά τα υπόλοιπα VCs. Αντίστοιχα στο Ισραήλ, παρέχεται εγγύηση σε ποσοστό 80% για το κεφάλαιο επένδυσης των VCs, ενώ το κράτος μπορεί να έχει μόνο μέχρι 8% απόδοση.

Σύμφωνα με τελευταία στοιχεία, στην πρόσκληση ενδιαφέροντος για σύσταση εταιρειών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών που θα επενδύουν στην Ελλάδα, το ΤΑ.ΝΕ.Ο. δέχτηκε 35 αιτήσεις. Μεταξύ των ενδιαφερομένων είναι τόσο παραδοσιακοί παίκτες της ελληνικής αγοράς venture capital, όπως η Global Finance, η Εθνική Τράπεζα σε συνεργασία

με τη Microsoft, η Alpha Ventures της Τράπεζας Πίστεως, όσο και νέοι οργανισμοί, προερχόμενοι κυρίως από τους χώρους των χρηματιστηριακών εταιριών και πληροφορικής. Τα κεφάλαια προβλέπεται να επενδυθούν σχεδόν αποκλειστικά σε μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν κάτω από 50 εργαζόμενους και είναι ανεξάρτητες, δηλαδή δεν εντάσσονται σε μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους.

Στη χώρα μας υπάρχουν δύο βασικά συστατικά που ευνοούν τη δημιουργία επιχειρήσεων venture capital.

1. *Ρευστότητα*: Προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από τα 6.1 τρις. δρχ. που άντλησαν οι εισηγμένες επιχειρήσεις τη διετία 1999 – 2000.
2. *Στελέχη με γνώση εξαγορών και συγχωνεύσεων*: Τα στελέχη προέρχονται κυρίως από τα τμήματα αναδοχών, εξαγορών και συγχωνεύσεων των χρηματιστηριακών εταιριών.

Η πτώση του τζίρου έχει οδηγήσει σε μείωση της ρευστότητας, με συνέπεια η χρηματιστηριακές εταιρίες να ψάχνουν εναλλακτικά προϊόντα για να προσφέρουν στους πελάτες τους, και ένα από αυτά είναι το venture capital. Το γεγονός αυτό επαυξάνεται από την υποχρησιμοποίηση του υψηλού επιπέδου προσωπικού που προσελήφθη από τράπεζες της Ελλάδας και του εξωτερικού τη διετία 1999 – 2000. Παρά ταύτα, η χρηματιστηριακή κρίση δεν φαίνεται να ανησυχεί εκείνους που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στο χώρο του venture capital.[4]

[4] Εφημερίδα *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 8/7/2001

*Προτάσεις της Ομάδας Εργασίας 5 για την Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα*

Η συνεισφορά της ομάδας εργασίας 5 εκφράστηκε μέσω της διατύπωσης μιας σειράς προτάσεων για τα θέματα που σχετίζονται με την καινοτομία στη ψηφιακή εποχή και τις νέες επιχειρήσεις. Λόγω της ευρύτητας του θέματος, η ομάδα περιορίστηκε σε πέντε (5) βασικούς άξονες, γύρω από τους οποίους έκανε και τις προτάσεις της. Οι άξονες αυτοί είναι:

- Κατάρτιση
- Δομές & Χρηματοδότηση
- Διαδικασίες
- Κίνητρα
- Νεανική Επιχειρηματικότητα

Όλες οι προτάσεις αφορούν το θέμα της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, κυρίως της νεανικής, όχι όμως απαραίτητα για καινοτομίες που αφορούν ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες αλλά και για δραστηριότητες της κλασσικής οικονομίας.

## *1.10 Κατάρτιση*

Το θέμα της εκπαίδευσης και ενημέρωσης των νέων αλλά και μελλοντικών επιχειρηματιών αποτελεί ίσως την μεγαλύτερη προτεραιότητα για την καλλιέργεια ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Προς την κατεύθυνση αυτή, η Ελλάδα δεν έχει να επιδείξει ακόμα κάτι αξιόλογο. Είναι άμεση ανάγκη να αναπτυχθεί η διδασκαλία της επιχειρηματικότητας στα πανεπιστήμια, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής. Πέρα από την προετοιμασία των μελλοντικών επιχειρηματιών, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για υποστήριξη όσων αποφασίζουν να δημιουργήσουν μια νέα επιχείρηση κατά της διάρκεια λειτουργίας της και ιδίως στα πρώτα στάδια λειτουργίας της.

Παρακάτω συνοψίζονται οι βασικές προτάσεις της ομάδας για τον τομέα της κατάρτισης:

- Πρόσκληση IST σχολείου που περιοδεύει στην Ευρώπη για την διδασκαλία σύγχρονων επιχειρηματικών πρακτικών και της επιχειρηματικότητας
- Προσθήκη μαθημάτων επιχειρηματικότητας, όπως entrepreneurial finance, στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών των ελληνικών πανεπιστημίων
- Αλλαγή νοοτροπίας των ελληνικών πανεπιστημίων, ώστε να προετοιμάζουν μελλοντικούς επιχειρηματίες και όχι στελέχη επιχειρήσεων
- Υποστήριξη και καθοδήγηση των νέων επιχειρηματιών για την επιλογή του κατάλληλου επιχειρηματικού τομέα αλλά και για πιο πρακτικά θέματα όπως η επιλογή της νομικής υπόστασης της επιχείρησης, π.χ. ΑΕ, ΕΠΕ, ΟΕ
- Ενημέρωση των νέων επιχειρηματιών για τις σύγχρονες εξελίξεις και τα χρηματοπιστωτικά εργαλεία
- Επιδότηση εκπαίδευσης για επιχειρηματικότητα στις νέες επιχειρήσεις

## *1.11 Δομές και Χρηματοδότηση*

Το χρηματοδοτικό και χρηματοπιστωτικό καθεστώς αποτελεί βασική προϋπόθεση για την δημιουργία ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Οι εταιρείες Venture Capital ήδη δραστηριοποιούνται προς αυτή την κατεύθυνση αλλά ακόμα αντιμετωπίζουν θεσμικές δυσκολίες. Οι τράπεζες, παρόλο που γίνονται ολοένα και πιο ανταγωνιστικές, εντούτοις διατηρούν πολλούς από τους αποθαρρυντικούς τους όρους. Και ενώ ο θεσμός των ιδιωτικών εταιρειών Venture Capital αναπτύσσεται συνεχώς, ήδη ξεκίνησε την λειτουργία του το πρώτο δημόσιο Venture Capital, το ΤΑΝΕΟ, με σκοπό την χρηματοδότηση εταιρειών νέας

οικονομίας. Στην παρούσα φάση προετοιμάζεται και η έναρξη του 2ου δημόσιου Venture Capital, του ΚΕΣΥΤ. Η δημιουργία δημόσιων κεφαλαίων αποτελεί θετική πρωτοβουλία και σίγουρα θα τονώσει ένα κομμάτι της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα αναφορικά με τις δραστηριότητες της ψηφιακής οικονομίας.

Αν και η χρηματοδότηση αποτελεί την βασική κινητήρια δύναμη κάθε επιχειρηματικής ενέργειας, υπάρχουν και άλλοι τρόποι για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην διαδικασία έναρξης αλλά και λειτουργίας των νέων επιχειρήσεων. Η αναφορά γίνεται κυρίως για τον θεσμό των θερμοκοιτίδων, αλλά και για τα τεχνολογικά πάρκα. Και αυτές οι δομές μόλις τώρα ξεκινάνε την δράση τους και αναμένεται η λειτουργία τους για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Σε σχέση με τα παραπάνω θέματα, η ομάδα εργασίας διατύπωσε μια σειρά προτάσεων για την αποτελεσματικότερη και ευνοϊκότερη για την επιχειρηματικότητα λειτουργία των υποστηρικτικών αυτών δομών:

- Επιτάχυνση σύστασης του εγγυοδοτικού φορέα
- Επιτάχυνση λειτουργίας των κρατικών vemture capitals
- Μείωση των αποθαρρυντικών όρων από τα τραπεζικά δάνεια και τις χορηγήσεις
- Αλλαγή κουλτούρας των χρηματοπιστωτικών οργανισμών
- Το κράτος να μην επιβάλλει περιορισμούς όταν συγχρηματοδοτεί με τα ιδιωτικά Venture Capitals
- Τα δημόσια Venture Capitals να κάνουν σωστή αξιολόγηση των ιδιωτικών Venture Capitals, μέσω των οποίων θα επενδύουν τα χρήματα τους
- Προσοχή στο μέγεθος της επένδυση κεφαλαίων για να αποφευχθεί οποιοδήποτε φαινόμενο αναγκαστικής απορρόφησης
- Επιτάχυνση του νομοσχεδίου για τα Stock Options
- Δημιουργία ευέλικτης νομοθεσίας για τις προνομιούχες μετοχές
- Επίσπευση λειτουργίας των θερμοκοιτίδων
- Συγκέντρωση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας σε τεχνολογικά πάρκα, προκειμένου δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας αλλά και επιχειρηματικές και ερευνητικές συνέργιες
- Μείωση των αυστηρών όρων των εταιρειών Venture Capital και του ποσοστού συμμετοχής τους στις νέες εταιρείες
- Μείωση απαιτούμενων εγγυήσεων από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς
- Δημιουργία νέου θεσμικού πλαισίου για την λειτουργία των εταιρειών Venture Capital
- Ενεργοποίηση του θεσμού των Spin-offs

## *1.12 Διαδικασίες*

Ο τρίτος πιο σημαντικός παράγοντας στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας είναι η διαδικασίες έναρξης μιας νέας επιχείρησης και γενικότερα το θεσμικό και νομικό πλαίσιο που διέπει τόσο την σύσταση όσο και την λειτουργία κάθε νέας επιχείρησης. Θα μπορούσε να πει κάποιος πως είναι το πρώτο πράγμα που θα έπρεπε να αλλάξει. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 35% των υποψηφίων νέων επιχειρηματιών εγκαταλείπουν τη διαδικασία έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας λόγω της πολυπλοκότητας της διαδικασίας, ανεξάρτητα από την καινοτομία και την προοπτική της ιδέας.

Η προτεραιότητα της βελτίωσης των διαδικασιών είναι αναγνωρισμένη και ήδη έχουν γίνει βήματα προς την σωστή κατεύθυνση. Χαρακτηριστική είναι η συνεργασία του ΕΟΜΜΕΧ με την IGVP για την δημιουργία ενός Start-up Pack.

Επίσης, ο κόμβος του υπουργείου ανάπτυξης φιλοξενεί μια ιστοσελίδα με οδηγίες για την δημιουργία μιας νέας επιχείρησης. Παρόλα αυτά, ακόμα και μετά τις βελτιώσεις, υπάρχουν ανοιχτά θέματα και προς αυτά προσανατολίζονται και οι προτάσεις της ομάδας εργασίας.

- Ακόμα μεγαλύτερη απλοποίηση της διαδικασίας σύστασης μιας νέας επιχείρησης
- Γνωστοποίηση των διαδικασιών και εκτός των ελληνικών συνόρων
- Ενίσχυση του κόμβου του Υπουργείου Ανάπτυξης και διαφήμιση του
- Ενίσχυση δραστηριοτήτων ηλεκτρονικού επιχειρείν
- Δημιουργία νομικού πλαισίου που θα καλύπτει τα θέματα του ηλεκτρονικού επιχειρείν με σαφήνεια και εξειδίκευση
- Ηλεκτρονικοποίηση των πληροφοριών που βρίσκονται σε δημόσιους οργανισμούς
- Ηλεκτρονική διασύνδεση αρμόδιων οργανισμών

## *1.13 Κίνητρα*

Δεδομένου ότι η υπόθεση νέα εταιρεία ψηφιακής οικονομίας είναι άμεσα συνδεδεμένη με την νεανική επιχειρηματικότητα, είναι σημαντικό εκτός της οικονομικής ενίσχυσης να επιδιώξουμε την προβολή του νέου επιχειρηματία και με άλλους τρόπους. Ένας από αυτούς, και μάλιστα επιτυχημένος, είναι η ιδέα των βραβείων και των αριστείων. Ο θεσμός αυτός λειτούργησε για πρώτη φορά στο προηγούμενο κοινοτικό πλαίσιο (1996-1997), με συμπληρωματικούς οικονομικού τρόπους υποστήριξης των νέων επιχειρηματιών, όπως τα βραβεία / αριστεία, και κατάφερε να χρηματοδοτήσει επιτυχώς περίπου 500 επιχειρήσεις. Τα υποστηρικτικά μέτρα συμπληρώνονταν από οικονομική και οργανωτική υποστήριξη για συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις και εκπαιδευτικά workshops.

Η Ελλάδα διαθέτει ένα καλά εκπαιδευμένο και δημιουργικό ανθρώπινο δυναμικό – κυρίως τα νεότερα σε ηλικία άτομα – τα οποία αδυνατούν να υλοποιήσουν τις ιδέες τους. Το γεγονός αυτό οφείλεται είτε στην έλλειψη οικονομικών πόρων ή, στην έλλειψη ευκαιριών εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων τους. Για τον λόγο αυτό, καλό θα ήταν να δίδονται σε ετήσια βάση χρηματικά βραβεία σε νέους και επιτυχημένους επιστήμονες, που διαπρέπουν με τις δημοσιεύσεις τους στην Πανεπιστημιακή κοινότητα. Επιπλέον, καλό θα ήταν να δίδονται κάποια βραβεία και στα εκκολαπτήρια των ταλέντων αυτών, τα οποία είναι κατά κανόνα κάποια ερευνητικά κέντρα ή μπορούν να αναχθούν σε διεθνώς αναγνωρισμένες ερευνητικές ομάδες. Μια κίνηση που θα βελτιώσει ακόμα περισσότερο την κατάσταση είναι να δοθεί η δυνατότητα στα ερευνητικά κέντρα και στις ερευνητικές πανεπιστημιακές ομάδες, να προσλαμβάνουν ερευνητές πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, με σκοπό μόνο την προαγωγή της έρευνας, που στοχεύει πάντα στην παροχή τελικού προϊόντος στον καταναλωτή.

Προτάθηκαν και άλλες ιδέες για την ενθάρρυνση των νέων μέσω βραβείων αριστείας. Η επιβράβευση των νέων επιχειρηματιών να μην σταματάει στο πρώτο αριστείο αλλά να υπάρχει η δυνατότητα συνεχόμενης βράβευσης σε περίπτωση που η επιχείρηση συνεχίζει να παρουσιάζει καινοτομική συμπεριφορά. Ιδιαίτερη είναι η αξία των νέων ατόμων, ήδη από την σχολική ηλικία. Προτείνεται η καθιέρωση ετήσιων βραβείων για μαθητές, φοιτητές και ερευνητές που θα προτείνουν την πιο καινοτομική ιδέα. Σημαντικό είναι η ιδέα αυτή να είναι εμπορική και να έχει την προοπτική κέρδους. Η ομάδα έθεσε επίσης το θέμα των

φορολογικών ελαφρύνσεων και επανέλαβε την σημαντικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Συνοπτικά οι προτάσεις στον χώρο των κινήτρων είναι οι εξής:

- Δημιουργία φορολογικών απαλλαγών τουλάχιστον κατά την πρώτη 5ετία
- Δημιουργία και παρουσίαση Cases επιτυχημένων εταιρειών
- Ενίσχυση του θεσμού των βραβείων
- Προβολή νέων επιχειρηματιών

## *1.14 Νεανική Επιχειρηματικότητα*

Στα πλαίσια του επιχειρησιακού προγράμματος *ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ*, διερευνήθηκαν τα μέτρα που σχετίζονται με τη νέα επιχειρηματικότητα. Ένα πρόβλημα στο πρόγραμμα αυτό εντοπίζεται στο μηχανισμό της επιδότησης. Ο νέος επιχειρηματίας μπορεί να πάρει το 40% της επιχορήγησης προκαταβολή με την υπογραφή της σύμβασης αρκεί να προσκομίσει ισόποση εγγυητική επιστολή. Το υπόλοιπο 60% δίδεται με την πιστοποίηση της υλοποίησης του έργου. Το πρόβλημα εδώ εντοπίζεται στην εύρεση της εγγυητικής επιστολής από τον νέο επιχειρηματία.

Εναλλακτικά, και χωρίς την κατάθεση εγγυητικής επιστολής, καταβάλλεται το 80% της επιχορήγησης με την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου, ενώ το υπόλοιπο 20% με την πιστοποίηση της υλοποίησης του έργου. Το πρόβλημα εδώ έγκειται στο γεγονός ότι ο νέος επιχειρηματίας δεν διαθέτει συνήθως το απαραίτητο κεφάλαιο για την ολοκλήρωση του έργου, με συνέπεια να καταφύγει σε δανεισμό ή σε συνεργασία με κάποια εταιρία venture capital.[5]

Άλλα προβλήματα εντοπίζονται στη διοικητική οργάνωση των νέων επιχειρήσεων, την χρηματοδότηση των πατέντων, τη διασφάλιση της ποιότητας και την υποστήριξη της εκπαιδευτικής κατάρτισης των νέων επιχειρηματιών. Οι νέες επιχειρήσεις δεν δεσμεύονται για την υιοθέτηση οποιασδήποτε διοικητικής οργάνωσης, όπως είναι αυτή του outsourcing. Το μόνο που απαιτείται είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Προτείνεται επίσης η καινοτομία να αποτελεί και κριτήριο αξιολόγησης, όχι μόνο στο είδος της επιχειρηματικής ιδέας αλλά και σε άλλους τομείς όπως είναι οι διοικητικές λειτουργίες. Το θέμα της πατέντας σε σχέση με την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών αποτελεί φλέγον ζήτημα, και προτείνεται η υποστήριξη των νέων επιχειρήσεων από προγράμματα πατενταρίσματος.

Το νέο πρόγραμμα της νεανικής επιχειρηματικότητας θα πρέπει να προβλέπει με σαφήνεια το θέμα της κατάρτισης, η οποία θα πρέπει να παρέχεται με φιλικούς προς τους αποδέκτες τρόπους. Επίσης η κατάρτιση δεν πρέπει να είναι κατευθυνόμενη αλλά να δίνεται η δυνατότητα στους επιχειρηματίες να επιλέξουν το είδος εκπαίδευσης που χρειάζονται, κυρίως μέσα από ιδιωτικούς φορείς. Τέλος, καλό θα ήταν, η δαπάνη για εκπαίδευση να είναι επιλέξιμη, τουλάχιστον κατά ένα μέρος.

Αναφορικά με τον τρόπο αξιολόγησης των μελλοντικών προτάσεων, και προκειμένου να γίνει η καλύτερη δυνατή απορρόφηση των χρημάτων αλλά και να μειωθεί ο κίνδυνος λανθασμένης χρηματοδότησης, δεδομένου της κρίσης που υπάρχει στην Ευρώπη αναφορικά με τις επιχειρήσεις της νέας οικονομίας, τα κριτήρια αξιολόγησης συνοψίζονται παρακάτω:

- Να είναι συμβατά και να μοιάζουν με αυτά που χρησιμοποιούν οι εταιρείες Venture Capital.

[5] Τα στοιχεία για το σχολιασμό στηρίζονται στο ηλεκτρονικό newsletter του Συνδέσμου Νέων Επιχειρηματιών Αττικής

- Η πρόταση να αποτελείται από mixed skills, όχι μόνο γνώσης του αντικειμένου αλλά και διοικητικά.
- Να υπάρχει η πρόθεση για δραστηριοποίηση εκτός των ελληνικών συνόρων.
- Να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην προσωπική συνέντευξη.
- Η επιτροπή αξιολόγησης θα πρέπει να αποτελείται από άτομα που προέρχονται από τον επιχειρηματικό κόσμο αλλά και από νέους επιχειρηματίες.
- Οι επιχειρηματικές διαδικασίες που περιγράφονται στην πρόταση να είναι απλές.
- Να υπάρχει, στο βαθμό που είναι εφικτό, γεωγραφική κατανομή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Να αξιολογείται η σύσταση της διοικητικής ομάδας (Βιογραφικά ατόμων).
- Να αξιολογείται η γνώση της αγοράς στην οποία απευθύνεται η επιχειρηματική πρόταση καθώς και η καλή γνώση του θεματικού πεδίου ενασχόλησης.
- Να υποστηρίζονται οι δραστηριότητες μάρκετιγκ.
- Υποστήριξη μητέρας που θέλει να γίνει επιχειρηματίας (τηλε-εργασία).
- Θα πρέπει να αξιολογούνται επί ίσοις όροις προτάσεις για ψηφιακές και μη-ψηφιακές επιχειρηματικές ιδέες.

*Επίλογος*

Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκε το φαινόμενο διάδοσης της Νέας και της Ψηφιακής Οικονομίας στο σύγχρονο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Από τα στοιχεία που αναλύθηκαν, προκύπτει ότι η ραγδαία ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, πρόκειται να αλλάξει σημαντικά τον ορισμό της οικονομίας όπως τον γνωρίζαμε μέχρι σήμερα. Στο άμεσο μέλλον, τα προηγμένα οικονομικά κράτη δεν θα στηρίζουν την ανάπτυξη των οικονομικών τους μεγεθών μόνο στη βιομηχανία, την ενέργεια και το φυσικό πλούτο. Η παγκοσμιοποίηση, το πλούσια καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, τα προϊόντα των ψηφιακών τεχνολογιών, οι καινοτόμες δραστηριότητες και ο διαμοιρασμός του πλούτου σε περισσότερους επιχειρηματίες, αναμένεται να αυξήσουν τον ανταγωνισμό στο παγκόσμιο στερέωμα. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν ήδη αρχίσει να φοβούνται για την βιωσιμότητας τους, που απειλείται από άγνωστους μέχρι χτες επιχειρηματίες. Οι νέες τεχνικές του μάρκετινγκ και το διαδίκτυο, επιτρέπουν στον κάθε «μικρό» επιχειρηματία να αυξήσει σε σημαντικό βαθμό το μερίδιο της αγοράς που κατέχει, εύκολα, γρήγορα και αθόρυβα. Αυτός είναι και ο σημαντικότερος λόγος που οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες διοχετεύουν έναν πακτωλό χρημάτων σε ετήσια βάση, στην εξαγορά και προσάρτηση νέων και μικρών επιχειρήσεων.

Τα γεγονότα αυτά έχουν ενταθεί από τις δράσεις των κρατών. Όλοι πλέον συμφωνούν ότι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας από νέους ανθρώπους, η έμφαση στην ψηφιακή επιχειρηματικότητα και παροχή κινήτρων για την επιτυχία τους, οδηγεί στη μείωση της ανεργίας και στην αύξηση της παραγωγικότητας. Για το σκοπό αυτό αναπτύσσονται εθνικές δράσεις με στόχο τη χρηματοδότηση και την ανάπτυξη εταιριών κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών, δημόσιων και ιδιωτικών.

*Αναφορές*

Για την εκπόνηση της μελέτης χρησιμοποιήθηκαν κάποια βιβλία με θέμα την Ψηφιακή οικονομία, άρθρα από το διαδίκτυο, δράσεις από εθνικά, ευρωπαϊκά και άλλες κρατικές – κυρίως – ιστοσελίδες τρίτων χωρών, καθώς και υλικό από τον έντυπο τύπο. Αναλυτικότερα:

**[1]** *Blueprint to the Digital Economy, Creating Wealth in the era of e– business*, Don Tapscott

**[2]** Official Journal of the European Communities (ftp.cordis.lu/pub/innovations_smes/docs/)

**[3]** *Starting Up in High Gear: An Interview with Venture Capitalist Vinod Khosla*, D. Champion and N.G.Carr, Harvard Business Review, July – August 2000

**[4]** *The Truth Is Not Out There: An Enacted View of the "Digital Economy"*, W. J. Orlikowski and C. S. Iacono, (http://mitpress.mit.edu/ude.html)

**[5]** *Towards the Age of the Digital Economy*, May 1997, Ministry of International Trade and Industry, Japan, (http://www.wcoomd.org/ecjapan.htm)

**[6]** *Towards the digital economy: scenarios for business*, Luc Soete

**[7]** Ελληνική Δημοκρατία: Υπουργείο Ανάπτυξης (http://www.ypan.gr)

**[8]** eBusiness Forum (http://www.ebusinessforum.gr)

**[9]** Ελληνικός Κόμβος για την Κοινωνία της Πληροφορίας (http://www.infosociety.gr)

**[10]** Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (http://www.infosociety.gr/taneo)

**[11]** Εφημερίδα ΗΜΕΡΗΣΙΑ, Παράρτημα Net Business (http://www.imerissia.gr/)

**[12]** Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (http://www.ekt.gr)

**[13]** Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας (http://www.gsrt.gr)

**[14]** Πρόγραμμα ΠΡΑΞΕ (http://www.gsrt.gr/html/calls/efa/program/call_gr.html)

**[15]** Πρόγραμμα ΕΛΕΥΘΩ (http://www.gsrt.gr/html/announ/efa/texniko_deltio/announ_gr.html)

**[16]** Τεχνολογικό Πάρκο – Θερμοκοιτίδα Λαυρίου (http://www.thermokitida-lavrio.gr/)

**[17]** Κοινοτικό Πρόγραμμα EUREKA (http://www3.eureka.be/Home/)

**ΦΙΛΑΝΔΙΑ**

**[18]** Φιλανδική Κυβέρνηση (http://government.fi/)

**[19]** The Finnish Council of State (http://www.vn.fi/vn/english/index.htm)

**[20]** Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών της Φιλανδίας (http://www.mintc.fi/)

**[21]** Φιλανδική Πρεσβεία στην Ουάσινγκτον (ΗΠΑ) (http://www.finland.org/)

**[22]** *TEKES,* http://www.tekes.fi/

**[23]** IMS MAXIMS (http://www.imsgrp.com/imm/forfas/)

**[24]** West, the European Web on Science and Technology (http://www.west.it/en/1996t50.htm)

**[25]** Northern Ireland Technology Centre (http://www.nitc.qub.ac.uk/)

**ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ**

**[26]** Υπουργείο Οικονομικών της Πορτογαλίας (http://www.dgep.pt/menprinci.html)

**[27]** Portugal – The Green Paper for the Information Society (http://www.oecd.org/dsti/sti/it/prod/it-out2000profiles/portugal.htm)

**[28]** The Portuguese Securities Market Commission (http://www.cmvm.pt/)

**[29]** Πορτογαλικό Portal (http://www.portugal.org/)

**[30]** Πορτογαλικό Portal (http://www.icep.pt/)

**ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ**

**[31]** COmmunity Research & Development Information Service (CORDIS): (http://www.cordis.lu/)

**[32]** Organisation for Economic Co operation and Development (http://www.oecd.org)

**[33]** The European Union On – Line (http://europa.eu.int/)

**[34]** National Venture Capital Association of USA (http://www.nvca.org)

**[35]** Γαλλικό Κυβερνητικό Portal (http://www.service-public.fr/)

**[36]** France Ministry of Economy, Finance and Industry (http://www.finances.gouv.fr/)

**[37]** France Prime Minister's website (http://www.premier-ministre.gouv.fr/)

**[38]** Thomson Financial Venture Economics (http://www.ventureeconomics.com)

**[39]** McConnell International (http://www.mcconnellinternational.com/)

**[40]** USA, Department of State, (http://usinfo.state.gov/)

**[41]** *The Government as Venture Capitalist: The Long – Run Impact of the SBIR Program*, National Bureau of Economic Research, Sept. 1996

**[42]** The European Commision Directorate – General Information Society (http://www.ten-telecom.org/)